

OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA MIENIA OD POŻARU I INNYCH ZDARZEŃ LOSOWYCH

ustalone uchwałą Zarządu Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń
Wzajemnych nr UZ/59/2015 z dnia 30 listopada 2015 r.

§ 1. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od pożaru i innych zdarzeń losowych zwane dalej „OWU” mają zastosowanie do zawieranych z Towarzystwem Ubezpieczeń Wzajemnych Polskim Zakładem Ubezpieczeń Wzajemnych, zwanym dalej „Tuw PZUW” umów ubezpieczenia mienia od pożaru i innych zdarzeń losowych, będącego w posiadaniu osób prawnych lub jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi.
2. W porozumieniu z Ubezpieczającym mogą zostać wprowadzone do umowy ubezpieczenia postanowienia dodatkowe lub odmienne od ustalonych w OWU. Postanowienia te powinny być sporządzone na piśmie.
3. Tuw PZUW zobowiązany jest przedstawić Ubezpieczającemu różnicę między treścią umowy a OWU w formie pisemnej przed zawarciem umowy. W razie niedopełnienia tego obowiązku Tuw PZUW nie może powoływać się na różnicę niekorzystną dla Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego. Przepisu nie stosuje się do umów ubezpieczenia zawieranych w drodze negocjacji.

§ 2. DEFINICJE

W rozumieniu OWU użyte niżej określenia oznaczają:

- 1) **bezpośrednie uderzenie pioruna** – gwałtowne wyładowanie elektryczne w atmosferze działające bezpośrednio na ubezpieczony przedmiot, pozostawiające bezsporne ślady tego zdarzenia;
- 2) **budowle** – trwale związane z gruntem obiekty budowlane inne niż budynki wraz z instalacjami i urządzeniami stanowiące całość techniczną i użytkową; za budowle uważa się również tymczasowe obiekty budowlane nie połączone trwale z gruntem (na przykład kioski, pawilony sprzedaży ulicznej i wystawowe, obiekty kontenerowe);
- 3) **budynki** – obiekty budowlane trwale związane z gruntem, wydzielone z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych, posiadające fundamenty i dach, wraz z wbudowanymi instalacjami lub urządzeniami technicznymi oraz zainstalowanymi na stałe elementami wykończeniowymi, stanowiącymi całość techniczną i użytkową;
- 4) **deszcz nawałny** - opad deszczu o współczynniku wydajności co najmniej 4, ustalonym przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej (zwany dalej IMiGW); przy braku możliwości uzyskania odpowiednich informacji z IMiGW wystąpienie deszczu nawałnego stwierdza się na podstawie stanu faktycznego i rozmiaru szkód w miejscu ich powstania bądź w bezpośrednim sąsiedztwie;
- 5) **dym i sadza** - zawiesina cząsteczek w powietrzu będąca bezpośrednim skutkiem spalania;
- 6) **eksplozja** – gwałtowna zmiana stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołanym ich właściwością rozprzestrzeniania się; w odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników, warunkiem uznania szkody za spowodowaną eksplozją jest, aby w jej wyniku ściany tych naczyń lub zbiorników uległy rozdarciu w takich rozmiarach, iż wskutek ujścia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień; jeżeli wewnątrz zbiornika zachodzi eksplozja wywołana reakcją (przemianą) chemiczną, za eksplozję

- uznaje się także sytuację, kiedy ściany zbiornika nie uległy rozerwaniu; za spowodowane eksplozją uważa się również szkody powstałe wskutek implozji polegającej na uszkodzeniu zbiornika lub aparatu próżniowego ciśnieniem zewnętrznym;
- 7) **franszyza redukcyjna** - ustalona w umowie ubezpieczenia wartość kwotowa lub procentowa, o jaką będzie pomniejszana wysokość każdego odszkodowania zgodnie z postanowieniami OWU;
 - 8) **grad** - opad atmosferyczny składający się z bryłek lodu;
 - 9) **huk ponaddźwiękowy** - fala uderzeniowa (ciśnieniowa) wytworzona przez statek powietrzny podczas przekraczania bariery dźwięku lub podczas poruszania się z prędkością większą od prędkości dźwięku;
 - 10) **huragan** – wiatr o prędkości nie mniejszej niż 17,1 m/sek, ustalonej przez IMiGW; przy braku możliwości uzyskania odpowiednich informacji z IMiGW wystąpienie huraganu stwierdza się na podstawie stanu faktycznego i rozmiaru szkód w miejscu ich powstania bądź w bezpośrednim sąsiedztwie; za spowodowane huraganem uważa się również szkody powstałe wskutek uderzenia przedmiotu przenoszonego przez huragan w ubezpieczone mienie;
 - 11) **lawina** - gwałtowne osuwanie się lub staczanie mas śniegu, lodu, skał, kamieni lub błota z naturalnych zboczy;
 - 12) **maszyny, urządzenia, wyposażenie** - rzeczy ruchome wykorzystywane przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego w prowadzeniu działalności, z wyłączeniem niskocennych składników majątku, środków obrotowych, wartości pieniężnych, mienia najmowanego, mienia osobistego pracowników i mienia osób trzecich;
 - 13) **mienie najmowane** – mienie przyjęte do używania w ramach umowy najmu, dzierżawy, leasingu, użyczenia lub innego rodzaju umowy o podobnym charakterze;
 - 14) **mienie osobiste pracowników** – mienie ruchome pracowników Ubezpieczonego znajdujące się w miejscu ubezpieczenia, z wyłączeniem wartości pieniężnych, pojazdów mechanicznych oraz dokumentów;
 - 15) **mienie osób trzecich** - mienie przyjęte na podstawie umowy w celu wykonania usługi obróbki, naprawy, remontu, przeróbki, czyszczenia, sprzedaży, składu, przechowania lub w innym podobnym celu zgodnym z zaleceniem właściciela;
 - 16) **nakłady adaptacyjne** – wartość adaptacyjnych robót budowlanych (w tym remontów) i wykończenia wewnątrz ustalona na podstawie poniesionych kosztów na dostosowanie pomieszczeń lub budynków niestanowiących własności Ubezpieczonego do rodzaju prowadzonej działalności lub podniesienia standardu tych pomieszczeń lub budynków;
 - 17) **napór śniegu lub lodu** - bezpośrednie działanie ciężaru śniegu lub lodu na przedmiot ubezpieczenia albo przewrócenie się pod wpływem ciężaru śniegu lub lodu mienia sąsiedniego na mienie ubezpieczone;
 - 18) **niskocenne składniki majątku** – mienie, które zgodnie z obowiązującymi przepisami o rachunkowości zostało jednorazowo wliczone do kosztów operacyjnych i nie jest ujmowane w ewidencji środków trwałych;
 - 19) **osuwanie się ziemi** – nie spowodowany działalnością ludzką ruch ziemi na stokach;
 - 20) **powódź** - zalanie terenów w następstwie podniesienia się wody w korytach wód płynących lub stojących; za powódź uważa się również zalanie terenu w następstwie spływu wód po zboczach i stokach na terenach górskich i falistych;
 - 21) **pożar** – działanie ognia, który przedostał się poza palenisko albo powstał bez paleniska i rozprzestrzenił się o własnej sile;
 - 22) **przebiecie spowodowane wyładowaniem atmosferycznym** – krótkotrwały wzrost napięcia przekraczający maksymalne dopuszczalne napięcie robocze lub wzbudzenie się niszczących sił elektromagnetycznych w obwodach elektrycznych odbiorników w wyniku bezpośredniego uderzenia pioruna w sieć zasilającą lub linię przesyłającą energię elektryczną;

- 23) **szkoda** – uszczerbek majątkowy polegający na utracie, uszkodzeniu lub zniszczeniu ubezpieczonego mienia, z wyłączeniem następstw szkody, utraconych korzyści, zwiększonych kosztów działalności z zastrzeżeniem postanowień klauzuli nr 6, utraty wartości rynkowej, kar umownych, sądowych i administracyjnych, grzywien oraz innych kar i środków karnych o charakterze odszkodowawczym przewidzianych przez stosowne przepisy prawa, kosztów procesu, kosztów administracyjnych;
- 24) **szkoda wodociągowa** – bezpośrednie działanie wody, pary lub innych cieczy, w wyniku co najmniej jednej z poniższych przyczyn:
- a) awaria przewodów, zbiorników lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, centralnego ogrzewania lub innych instalacji (w tym powstała wskutek ich zamarznięcia),
 - b) pozostawienie otwartych kranów lub innych zaworów w urządzeniach określonych w lit. a,
 - c) cofnięcie się wody lub ścieków z urządzeń sieci kanalizacyjnej,
 - d) samoczynne uruchomienie się instalacji tryskaczowych, zraszaczowych lub innej instalacji gaśniczej z innych przyczyn niż wskutek pożaru;
- 25) **środki obrotowe** - mienie zaliczane do rzeczowych aktywów obrotowych w myśl obowiązujących przepisów: materiały nabyte w celu zużycia na własne potrzeby, wytworzone lub przetworzone przez Ubezpieczonego produkty gotowe zdadne do sprzedaży lub w toku produkcji, półprodukty, surowce, towary nabyte w celu odsprzedaży w stanie nieprzetworzonym, części zamienne i zapasowe, jeśli nie są w myśl obowiązujących przepisów zaliczane do środków trwałych;
- 26) **trzęsienie ziemi** – gwałtowne, nie spowodowane działalnością człowieka, zaburzenie systemu równowagi we wnętrzu ziemi, któremu towarzyszą wstrząsy i drgania gruntu;
- 27) **Ubezpieczający** – osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, która zawarła z TUW PZUW umowę ubezpieczenia;
- 28) **Ubezpieczony** – osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, która zawarła umowę ubezpieczenia na własny rachunek lub na rachunek której została zawarta umowa ubezpieczenia;
- 29) **uderzenie pojazdu** - bezpośrednie uderzenie w ubezpieczone mienie pojazdu drogowego lub szynowego, jego części lub przewożonego nim ładunku;
- 30) **upadek drzew, budynków lub budowli** – szkody spowodowane przez przewrócenie się na przedmiot ubezpieczenia rosnących drzew, ich fragmentów lub niebędących we władaniu Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego budynków, budowli lub ich części lub elementów;
- 31) **upadek statku powietrznego** – katastrofa albo przymusowe lądowanie samolotu silnikowego, bezsilnikowego lub innego obiektu latającego, a także upadek ich części lub przewożonego ładunku;
- 32) **wartości pieniężne** – krajowe i zagraniczne znaki pieniężne (gotówka), чеки, weksle i inne dokumenty zastępujące w obrocie gotówkę oraz złoto, srebro, a także platyna i inne metale z grupy platynowców oraz wyroby z wszystkich wymienionych wcześniej metali, kamienie szlachetne i perły;
- 33) **wartość księgowa brutto** – księgowa wartość początkowa z uwzględnieniem przeszacowań wynikających z przepisów prawa;
- 34) **wartość odtworzeniowa** – wartość odpowiadająca kosztom przywrócenia mienia do stanu nowego lecz nie ulepszanego, to jest:
- a) w przypadku budynków, budowli lub nakładów adaptacyjnych – wartość odpowiadająca kosztom odbudowy mienia w tym samym miejscu, z uwzględnieniem dotychczasowej technologii, konstrukcji, wymiarów i standardu wykończenia, przy zastosowaniu takich samych lub najbardziej zbliżonych materiałów,
 - b) w przypadku maszyn, urządzeń i wyposażenia – wartość odpowiadająca kosztom zakupu lub wytworzenia nowego przedmiotu tego samego rodzaju, typu oraz o tych samych lub najbardziej zbliżonych parametrach;
- wartość odtworzeniowa powinna uwzględniać koszty opracowania wymaganej dokumentacji,

koszty transportu (z wyłączeniem transportu ekspresowego), montażu i nadzoru oraz koszty, których poniesienie jest konieczne w celu odtworzenia mienia (w tym koszty związane z koniecznością realizacji obowiązujących na dzień zawierania umowy ubezpieczenia przepisów prawa dotyczącego konstrukcji i eksploatacji budynków, budowli, maszyn, urządzeń i wyposażenia);

- 35) **wartość rzeczywiasta** – wartość odtworzeniowa pomniejszona o faktyczne zużycie techniczne;
- 36) **zapadanie się ziemi** - obniżenie się terenu z powodu zawalenia się naturalnych podziemnych pustych przestrzeni w gruncie;
- 37) **zdarzenie losowe** - niezależne od woli Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego zdarzenie przyszłe i niepewne o charakterze nagłym, powodujące szkodę w ubezpieczonym mieniu.

§ 3. PRZEDMIOT UBEZPIECZENIA

- 1. Z zastrzeżeniem postanowień ust. 4, na podstawie OWU ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte:
 - 1) następujące kategorie mienia:
 - a) stanowiące własność Ubezpieczonego bądź będące w posiadaniu Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego na podstawie tytułu prawnego: budynki i budowle, maszyny, urządzenia i wyposażenie, środki obrotowe, niskocenne składniki majątku, wartości pieniężne;
 - b) niestanowiące własności Ubezpieczonego: mienie osób trzecich, mienie najmowane, mienie osobiste pracowników;
 - 2) nakłady adaptacyjne.
- 2. Przedmiot ubezpieczenia może stanowić także inne mienie, nie wymienione w ust. 1, jeżeli umowa ubezpieczenia tak stanowi.
- 3. Przedmiot ubezpieczenia określa się w umowie ubezpieczenia.
- 4. Ochroną ubezpieczeniową nie jest objęte następujące mienie:
 - 1) uprawy roślinne, drzewa, krzewy, zwierzęta;
 - 2) grunty, gleby, naturalne wody powierzchniowe lub podziemne, zbiorniki wodne;
 - 3) pojazdy mechaniczne dopuszczone do ruchu (wraz z naczepami lub przyczepami), w tym pojazdy szynowe, tabor kolejowy, statki powietrzne lub wodne; wyłączenie to nie dotyczy sytuacji, kiedy wymienione mienie:
 - a) stanowi środki obrotowe lub mienie osób trzecich,
 - b) w odniesieniu do pojazdów mechanicznych i taboru kolejowego, jest używane wyłącznie w określonym w umowie ubezpieczenia miejscu ubezpieczenia;
 - 4) sieci energetyczne (rozumiane jako część systemu elektroenergetycznego obejmującego linie przesyłowe energii elektrycznej - napowietrzne i kablowe - wraz ze stacjami transformatorowo-rozdzielczymi) znajdujące się w odległości większej niż 100 m poza miejscem ubezpieczenia określonym w umowie ubezpieczenia;
 - 5) znajdujące się poza morską linią brzegową;
 - 6) znajdujące się pod ziemią i związane z produkcją wydobywczą (kopalnictwem węgla kamiennego, brunatnego, soli, ropy naftowej i gazu ziemnego, rud żelaza, metali nieżelaznych lub torfu);
 - 7) będące w trakcie rozbiórki, demontażu, budowy, montażu, instalacji, rozruchu próbnego, testów poprzedzających uruchomienie;

- 8) o charakterze zabytkowym, artystycznym lub unikatowym lub przedmioty o wartości kolekcjonerskiej, a także dzieła sztuki;
- 9) programy komputerowe, chyba że stanowią środki obrotowe;
- 10) z zastrzeżeniem postanowień § 6 ust. 3 pkt 2, akta, dokumenty, plany, zdjęcia, dane zawarte na nośnikach, wzory, modele, prototypy, eksponaty;
- 11) namioty (w tym namioty foliowe), szklarnie, inspekty oraz mienie w nich zlokalizowane;
- 12) środki obrotowe z przekroczonym terminem ważności, wycofane z obrotu lub też z innych przyczyn nieposiadające wartości handlowej;
- 13) budynki lub budowle przeznaczone do rozbiórki wraz z mieniem w nich się znajdującym oraz maszyny, urządzenia lub wyposażenie przeznaczone na złom.

§ 4. MIEJSCE UBEZPIECZENIA

1. Mienie objęte jest ochroną ubezpieczeniową w miejscu określonym w umowie ubezpieczenia, a mienie osobiste pracowników ponadto w każdym miejscu pracy zawodowej pracownika, wykonywanej na polecenie Ubezpieczonego, z wyłączeniem sytuacji kiedy mienie to znajduje się w miejscu zamieszkania pracownika.
2. W razie zajścia zdarzenia losowego objętego ochroną ubezpieczeniową TUV PZUW, powodującego bezpośrednie zagrożenie mienia objętego tą ochroną i podjęcia przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego decyzji o usunięciu tego mienia z miejsca ubezpieczenia w celu niedopuszczenia do powstania szkody lub zwiększenia się jej rozmiarów, pozostaje ono objęte ochroną ubezpieczeniową w nowym miejscu innym niż wskazane w umowie ubezpieczenia, do którego zostało przeniesione, przez okres nie dłuższy niż 30 dni od daty przeniesienia. Ubezpieczający lub Ubezpieczony jest zobowiązany do niezwłocznego, pisemnego zgłoszenia do TUV PZUW faktu przeniesienia mienia wraz z podaniem adresu miejsca, do którego mienie zostało przeniesione.

§ 5. ZAKRES UBEZPIECZENIA

1. TUV PZUW odpowiada za szkody w ubezpieczonym mieniu powstałe w wyniku następujących zdarzeń losowych:
 - 1) pożar;
 - 2) bezpośrednie uderzenie pioruna;
 - 3) eksplozja;
 - 4) upadek statku powietrznego.
2. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki, zakres podstawowy ubezpieczenia, określony w ust. 1, może zostać rozszerzony dodatkowo o jedną lub więcej z następujących grup zdarzeń losowych:
 - 1) huragan, deszcz nawałny;
 - 2) powódź;
 - 3) grad, lawina, napór śniegu lub lodu;
 - 4) trzęsienie ziemi, osuwanie i zapadanie się ziemi;
 - 5) uderzenie pojazdu, huk ponaddzwiękowy, dym i sadza;
 - 6) szkoda wodociągowa;
 - 7) upadek drzew, budynków lub budowli;
 - 8) przepięcie spowodowane wyładowaniem atmosferycznym.

3. Odpowiedzialność T UW PZUW za wszystkie szkody powstałe w okresie ubezpieczenia w wyniku przepięcia spowodowanego wyładowaniem atmosferycznym ograniczona jest do kwoty 250.000 złotych.
4. Odpowiedzialnością T UW PZUW objęte są także szkody w ubezpieczonym mieniu powstałe wskutek:
 - 1) akcji ratowniczej prowadzonej w związku ze zdarzeniami losowymi objętymi umową ubezpieczenia;
 - 2) zanieczyszczenia lub skażenia ubezpieczonego mienia w wyniku zdarzeń losowych objętych umową ubezpieczenia.
5. W przypadku niedoubezpieczenia mienia T UW PZUW udziela ochrony ubezpieczeniowej z zastrzeżeniem postanowień § 16.
6. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki do zakresu ubezpieczenia mogą zostać włączone następujące klauzule, zgodnie z Załącznikiem nr 1 do niniejszych OWU:
 - 1) klauzula strajków, rozruchów, zamieszek społecznych;
 - 2) klauzula aktów terroryzmu;
 - 3) klauzula wynagrodzenia ekspertów;
 - 4) klauzula ubezpieczenia dodatkowych kosztów pracy w godzinach nadliczbowych, nocnych, w dni wolne od pracy oraz frachtu ekspresowego;
 - 5) klauzula ubezpieczenia rozmrożenia towarów przechowywanych w urządzeniach chłodniczych;
 - 6) klauzula ubezpieczenia dodatkowych kosztów działalności gospodarczej;
 - 7) klauzula ubezpieczenia mienia podczas transportu;
 - 8) klauzula automatycznego ubezpieczenia nowego mienia;
 - 9) klauzula ubezpieczenia drobnych robót budowlanych;
 - 10) klauzula katastrofy budowlanej;
 - 11) klauzula szkód mechanicznych;
 - 12) klauzula szkód elektrycznych.

§ 6. UBEZPIECZONE KOSZTY

1. W razie zajścia zdarzenia losowego objętego ochroną ubezpieczeniową, T UW PZUW pokrywa poniesione przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego koszty wynikłe z zastosowania celowych środków, powstałe w związku z ratowaniem przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżeniem szkodzie lub zmniejszeniem jej rozmiarów, chociażby owe środki okazały się bezskuteczne. Dobrowolne świadczenia Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego na rzecz osób trzecich, które brały udział w zabezpieczeniu mienia lub akcji ratowniczej podlegają zwrotowi tylko wówczas, jeżeli T UW PZUW wyraził na to zgodę.
2. Zwrot kosztów, o których mowa w ust. 1, następuje w granicach sum ubezpieczenia określonych w umowie ubezpieczenia dla bezpośrednio zagrożonych zniszczeniem lub objętych akcją ratowniczą poszczególnych przedmiotów ubezpieczenia, dla których takie sumy zostały ustalone. Ograniczenie to nie dotyczy sytuacji, gdy koszty te zostały poniesione przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego na polecenie T UW PZUW. Suma zwracanych kosztów łącznie z odszkodowaniem za ubezpieczone mienie nie może przewyższyć sumy ubezpieczenia ustalonej dla poszczególnych kategorii mienia, z zastrzeżeniem postanowień § 9 ust. 1 zdanie trzecie.
3. Dodatkowo T UW PZUW pokrywa uzasadnione i udokumentowane koszty poniesione przez Ubezpieczonego wynikłe z zaistnienia zdarzenia losowego objętego umową ubezpieczenia, powstałe

w związku z:

- 1) uprzątnięciem pozostałości po szkodzie, łącznie z kosztami wywozu części niezdatnych do użytku, składowaniem lub utylizacją; powyższe koszty objęte są ochroną ubezpieczeniową do limitu odpowiedzialności w wysokości 10% wartości szkody, jednak nie więcej niż 1.000.000 złotych w odniesieniu do wszystkich szkód powstałych w okresie ubezpieczenia; ochrona nie dotyczy kosztów związanych z usunięciem zanieczyszczeń wody lub gleby i jej rekultywacją;
 - 2) odtworzeniem dokumentacji produkcyjnej lub zakładowej (aktów, planów, dokumentów, danych) uszkodzonej, zniszczonej lub utraconej; ochrona obejmuje wyłącznie koszty robocizny poniesione na takie odtworzenie dokumentacji z włączeniem przeprowadzenia niezbędnych badań i analiz oraz koszty odtworzenia nośników, na których dokumentacja była zawarta; powyższe koszty objęte są ochroną ubezpieczeniową do limitu odpowiedzialności w wysokości 5% wartości szkody, jednak nie więcej niż 50.000 złotych w odniesieniu do wszystkich szkód powstałych w okresie ubezpieczenia.
4. Zwrot kosztów, o których mowa w ust. 3, następuje w granicach sum ubezpieczenia określonych w umowie ubezpieczenia dla poszczególnych dotkniętych szkodą przedmiotów ubezpieczenia, dla których takie sumy zostały ustalone, nie więcej niż do wysokości limitów określonych w ust. 3.
 5. W przypadku niedoubezpieczenia mienia (§ 16 ust. 3), świadczenie wypłacane przez T UW PZUW tytułem zwrotu kosztów wymienionych w ust. 3 jest zmniejszane w takim stosunku jak odszkodowanie tj. proporcjonalnie do stopnia zaniżenia sumy ubezpieczenia mienia.
 6. W przypadku gdy koszty, o których mowa w ust. 3, zostały poniesione przez Ubezpieczonego łącznie w odniesieniu do mienia ubezpieczonego i nieubezpieczonego a jednocześnie nie jest możliwe ich przyporządkowanie do danej części mienia, T UW PZUW zwraca koszty w takiej proporcji w jakiej pozostaje wartość mienia ubezpieczonego do łącznej wartości mienia ubezpieczonego i nieubezpieczonego. Jeżeli ustalenie proporcji nie jest możliwe, T UW PZUW pokryje 50% poniesionych kosztów, z zastrzeżeniem limitów odpowiedzialności określonych w ust. 3.
 7. Przy ubezpieczeniu od szkód wodociągowych T UW PZUW pokrywa również poniesione przez Ubezpieczonego koszty naprawy uszkodzonych wskutek pęknięcia lub rozerwania przewodów lub urządzeń określonych w § 2 pkt 24 stanowiących własność lub będących we władaniu Ubezpieczonego, łącznie z kosztami robót pomocniczych związanych z ich naprawą (w tym rozmrożeniem).

§ 7. WYŁĄCZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI

Ochroną ubezpieczeniową T UW PZUW nie są objęte szkody:

- 1) będące bezpośrednim lub pośrednim następstwem:
 - a) działań wojennych, wojny domowej, rozruchów, wprowadzenia stanu wojennego lub stanu wyjątkowego, powstania zbrojnego, rewolucji, konfiskaty lub innego rodzaju przejęcia przedmiotu ubezpieczenia przez rząd lub inne władze kraju, sabotażu, strajku, lokautu, blokady, wewnętrznych zamieszek, z zastrzeżeniem postanowień klauzuli nr 1.
 - b) aktów terroryzmu, przez które rozumie się działania mające na celu wprowadzenie chaosu, zastraszenie ludności lub dezorganizację życia publicznego dla osiągnięcia określonych skutków ekonomicznych, politycznych, religijnych, ideologicznych, socjalnych lub

- społecznych, z zastrzeżeniem postanowień klauzuli nr 2.
- c) działań przedsięwziętych w związku z kontrolowaniem, zapobieganiem lub zwalczaniem skutków zdarzeń wymienionych w lit. a i b,
 - d) działania energii jądrowej, promieniowania jonizującego, skażenia radioaktywnego, pola elektromagnetycznego lub magnetycznego, promieni laserowych lub maserowych,
 - e) skażenia lub zanieczyszczenia środowiska (gleby, powietrza, wody);
- 2) powstałe w wyniku umyślnego działania lub zaniechania, lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, chyba że w razie rażącego niedbalstwa zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności, przy czym za winę osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną należy rozumieć winę:
- a) w przedsiębiorstwach państwowych – dyrektora lub jego zastępców,
 - b) w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością i spółkach akcyjnych – członków zarządu lub prokurentów,
 - c) w spółkach komandytowych i komandytowo-akcyjnych – komplementariuszy lub prokurentów,
 - d) w spółkach jawnych – wspólników lub prokurentów,
 - e) w spółkach partnerskich – partnerów lub członków zarządu lub prokurentów,
 - f) w spółkach cywilnych – wspólników,
 - g) w spółdzielniach, fundacjach i stowarzyszeniach – członków zarządu;
- 3) powstałe w wyniku poddania w procesie technologicznym ubezpieczonego mienia działaniu ognia albo ciepła;
- 4) spowodowane eksplozją wywołaną przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego w celach produkcyjnych, eksploatacyjnych, technologicznych, doświadczalnych lub rozbiórkowych oraz w silnikach spalinowych, gdy eksplozja związana jest z ich naturalną funkcją lub gdy eksplozja spowodowana została normalnym ciśnieniem zawartych w nich gazów;
- 5) działania prądu elektrycznego, z zastrzeżeniem posta nowień klauzuli nr 12, chyba że w jego następstwie powstał pożar; niniejsze wyłączenie nie dotyczy szkód powstałych w wyniku przepięcia spowodowanego wyładowaniem atmosferycznym (rozumianego jako krótkotrwały wzrost napięcia przekraczający maksymalne dopuszczalne napięcie robocze lub wzbudzenie się niszczących sił elektromagnetycznych w obwodach elektrycznych odbiorników w wyniku bezpośredniego uderzenia pioruna w sieć zasilającą lub linię przesyłającą energię elektryczną) w mieniu zabezpieczonym poprzez zainstalowanie ograniczników (odgromników i ochronników przeciwprzepięciowych); niezależnie od powyższego z ochrony ubezpieczeniowej pozostają wyłączone szkody spowodowane działaniem prądu elektrycznego powstałe we wkładkach topikowych, bezpiecznikach, stycznikach, odgromnikach, ochronnikach przeciwprzepięciowych, czujnikach, żarówkach, lampach;
- 6) górnicze w rozumieniu Prawa geologicznego i górniczego;
- 7) powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi lub powstałe w związku z prowadzonymi przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego lub na jego zlecenie w miejscu ubezpieczenia robotami budowlanymi (rozumianymi zgodnie z prawem budowlanym), na prowadzenie których wymagane jest pozwolenie na budowę, z zastrzeżeniem postanowień klauzuli nr 9;
- 8) spowodowane naporem śniegu lub lodu, gradem lub deszczem nawalnym, jeżeli do powstania szkody doszło na skutek złego stanu technicznego dachu, rynien dachowych lub rur spustowych lub innych elementów budynku lub niezabezpieczenia otworów dachowych, okiennych lub drzwiowych – o ile obowiązek ich konserwacji lub zabezpieczenia należał do Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, chyba że niedopełnienie tego obowiązku nie miało wpływu na powstanie szkody; wyłączenie to nie dotyczy szkód w mieniu znajdującym się w pomieszczeniach najętych,

- jeżeli do obowiązków Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego nie należało dbanie o stan techniczny lub dokonywanie zabezpieczeń, o których mowa powyżej, i jeżeli Ubezpieczający lub Ubezpieczony do dnia powstania szkody nie wiedział o istniejących zaniedbaniach w tym zakresie lub też o nich wiedział i posiada dowody, że wzywał wynajmującego do ich usunięcia;
- 9) powstałe w mieniu, które niezgodnie ze swym przeznaczeniem i warunkami przechowywania, magazynowania lub eksploatacji znajdowało się na wolnym powietrzu, jeżeli miało to wpływ na powstanie lub zwiększenie szkody;
 - 10) powstałe podczas prowadzenia prób ciśnieniowych instalacji tryskaczowej;
 - 11) spowodowane zagrzybieniem, zapleśnieniem, poceniem się rur, wyrządzone przez wodę gruntową, pływy lub fale morskie, a także powstałe wskutek systematycznego zawilgacania pomieszczeń z powodu nieszczelności urządzeń wodno-kanalizacyjnych, grzewczych, technologicznych;
 - 12) powstałe wskutek zalania od podłoża środków obrotowych lub mienia nieeksploatowanego przechowywanego w pomieszczeniach składowych usytuowanych poniżej poziomu gruntu, jeżeli mienie to składowane było niżej niż 10 cm nad podłogą;
 - 13) wynikające z korozji, kawitacji, procesów oksydacyjnych oraz z naturalnego zużycia, pogarszania się jakości lub starzenia się ubezpieczonego mienia w związku z jego normalną eksploatacją, chyba że w następstwie wystąpiło inne zdarzenie losowe nie wyłączone z zakresu ubezpieczenia, wówczas T UW PZUW ponosi odpowiedzialność wyłącznie za skutki takiego zdarzenia;
 - 14) powstałe podczas transportu (poza transportem w miejscu ubezpieczenia) z zastrzeżeniem postanowień klauzuli nr 7;
 - 15) nie przekraczające, łącznie z kosztami, o których mowa w § 6 ust. 1, równowartości w złotych polskich 100 euro, według średniego kursu NBP z daty powstania szkody.

§ 8. SYSTEM UBEZPIECZENIA

1. W zależności od przedmiotu ubezpieczenia, umowa ubezpieczenia może być zawarta w systemie:
 - 1) na sumy stałe – system ubezpieczenia, w którym suma ubezpieczenia ustalana jest na podstawie całkowitej wartości mienia lub kategorii mienia, które ma zostać objęte ochroną ubezpieczeniową;
 - 2) na sumy zmienne – system ubezpieczenia, w którym suma ubezpieczenia ustalana jest na podstawie przewidywanej w okresie ubezpieczenia maksymalnej wartości kategorii mienia, które ma zostać objęte ochroną ubezpieczeniową;
 - 3) na pierwsze ryzyko – system ubezpieczenia, w którym suma ubezpieczenia ustalana jest niezależnie od całkowitej wartości mienia lub kategorii mienia, które ma zostać objęte ochroną ubezpieczeniową; ustalenie sumy ubezpieczenia można oprzeć o szacowaną maksymalną wysokość szkody, jaka może powstać wskutek zajścia zdarzenia losowego.
2. W systemie na sumy stałe mogą być ubezpieczone nakłady adaptacyjne oraz wszystkie kategorie mienia wymienione w § 3 ust. 1 pkt 1, z wyjątkiem mienia osobistego pracowników.
3. W systemie na sumy zmienne mogą być ubezpieczone jedynie środki obrotowe lub mienie osób trzecich.
4. W systemie na pierwsze ryzyko mogą być ubezpieczone jedynie niskocenne składniki majątku, nakłady adaptacyjne, mienie osobiste pracowników lub wartości pieniężne.

§ 9. SUMA UBEZPIECZENIA

1. Sumę ubezpieczenia określa Ubezpieczający. Suma ubezpieczenia jest ustalana oddzielnie dla poszczególnych kategorii mienia zgłaszanego do ubezpieczenia. W odniesieniu do budynków, budowli, maszyn, urządzeń i wyposażenia – stanowiących środki trwałe, suma ubezpieczenia ustalana jest odrębnie dla każdej pozycji ujętej w ewidencji środków trwałych.
2. Suma ubezpieczenia budynków, budowli, maszyn, urządzeń i wyposażenia oraz nakładów adaptacyjnych, powinna odpowiadać wartości mienia ustalonej na dzień zgłoszenia do ubezpieczenia i może być określona według wartości odtworzeniowej, rzeczywistej lub księgowej brutto.
3. Suma ubezpieczenia dla:
 - 1) środków obrotowych ustalana jest według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia (nie większych jednak niż osiągalna cena sprzedaży gotowego wyrobu) i odpowiada najwyższej wartości tej kategorii mienia przewidywanej w okresie ubezpieczenia; jeżeli ubezpieczone mienie znajduje się w kilku miejscach ubezpieczenia, suma ubezpieczenia powinna odpowiadać ogólnej (łącznej) wartości mienia we wszystkich tych miejscach;
 - 2) niskocennych składników majątku ustalana jest według ceny nabycia identycznego lub najbardziej zbliżonego parametrami technicznymi mienia;
 - 3) mienia osób trzecich ustalana jest według wartości rzeczywistej i odpowiada najwyższej wartości tej kategorii mienia przewidywanej w okresie ubezpieczenia, powiększonej o przewidywaną wartość nakładów poniesionych w związku z realizacją usługi przez Ubezpieczonego; w przypadku sprzedaży komisowej lub lombardowej wartość ta powinna być pomniejszona o prowizję sprzedawcy;
 - 4) mienia najmowanego ustalana jest według wartości rzeczywistej lub odtworzeniowej i ustalana jest zgodnie z postanowieniami ust. 2;
 - 5) wartości pieniężnych odpowiada najwyższej wartości tej kategorii mienia przewidywanej w okresie ubezpieczenia i ustalana jest następująco:
 - a) dla krajowych i zagranicznych znaków pieniężnych (gotówki) – według ich wartości nominalnej,
 - b) dla czeków, weksli i innych dokumentów zastępujących w obrocie gotówkę – według osiągalnej ceny sprzedaży,
 - c) dla złota, srebra, platyny i innych metali z grupy platynowców oraz wyrobów z wszystkich wymienionych wcześniej metali, kamieni szlachetnych i pereł – według ceny zakupu lub kosztów wytworzenia.
4. Jeżeli suma ubezpieczenia niskocennych składników majątku, nakładów adaptacyjnych lub wartości pieniężnych ustalana jest w systemie na pierwsze ryzyko, wówczas sposób kalkulacji przedstawiony w ust. 3 nie ma zastosowania.
5. Suma ubezpieczenia wskazana w umowie ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności TUW PZUW w odniesieniu do kategorii mienia, dla którego została ustalona, z zastrzeżeniem, że dla budynków, budowli, maszyn, urządzeń i wyposażenia górną granicę odpowiedzialności dla każdej z pozycji ewidencji środków trwałych, o której mowa w ust.1, stanowi suma ubezpieczenia ustalona dla tej pozycji.

6. Suma ubezpieczenia dla mienia osobistego pracowników odpowiada iloczynowi liczby zatrudnionych osób i sumy ubezpieczenia na pojedynczego pracownika wskazanej w umowie ubezpieczenia, która jednocześnie stanowi górną granicę odpowiedzialności TUV PZUW za szkody poniesione przez pojedynczego pracownika.
7. W przypadku istotnych zmian (powyżej 10%) poziomu kosztów lub cen w okresie ubezpieczenia (na przykład wskutek inflacji) Ubezpieczający powinien, w celu uniknięcia skutków niedoubezpieczenia mienia (§ 6 ust. 5 i ust. 6, § 16 ust. 3), dokonać niezwłocznej zmiany sumy ubezpieczenia mienia ubezpieczonego według wartości odtworzeniowej lub rzeczywistej. Podwyższenie sumy ubezpieczenia jest skuteczne od dnia, od którego strony uzgodniły na piśmie obowiązywanie wyższej sumy. Podwyższenie sumy ubezpieczenia pociąga za sobą odpowiednie podwyższenie składki ubezpieczeniowej.
8. Dodatkowo, w umowie ubezpieczenia, dla poszczególnych kategorii mienia lub szkód danego rodzaju mogą zostać ustalone limity odpowiedzialności, niższe niż sumy ubezpieczenia ustalone zgodnie z powyższymi postanowieniami. W takim przypadku górną granicę odpowiedzialności TUV PZUW w odniesieniu do danej kategorii mienia lub szkód danego rodzaju, których limit dotyczy, stanowi wskazany w umowie ubezpieczenia limit odpowiedzialności.

§ 10. ZAWARCIE UMOWY UBEZPIECZENIA

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się w formie pisemnej i na wniosek Ubezpieczającego.
2. Wniosek powinien zawierać między innymi następujące dane:
 - 1) nazwę i dokładny adres Ubezpieczającego oraz Ubezpieczonego, jeżeli nie jest to ten sam podmiot;
 - 2) miejsce, przedmiot, zakres i okres ubezpieczenia;
 - 3) rodzaj prowadzonej działalności;
 - 4) sumę ubezpieczenia i sposób jej ustalania;
 - 5) opis posiadanych zabezpieczeń przeciwpożarowych oraz ich stan techniczny;
 - 6) opis bezpośredniego otoczenia miejsca ubezpieczenia (w tym zagrożeń naturalnych);
 - 7) informacje o zaistniałych w okresie ostatnich 3 lat szkodach w mieniu, bez względu na to, czy mienie było objęte ochroną ubezpieczeniową i czy za szkodę zostało wypłacone odszkodowanie, z podaniem przyczyny powstania szkody, jej wysokości oraz kwoty otrzymanego odszkodowania.
3. TUV PZUW może uzależnić zawarcie umowy ubezpieczenia od uzyskania dodatkowych informacji związanych z oceną ryzyka oraz inspekcji miejsca ubezpieczenia. TUV PZUW zastrzega sobie także prawo żądania od Ubezpieczającego dodatkowych informacji, jeżeli uzna, że dotychczas otrzymane nie są wystarczające do prawidłowej oceny ryzyka.
4. TUV PZUW przysługuje w trakcie trwania umowy ubezpieczenia prawo do inspekcji miejsca i przedmiotu ubezpieczenia w celu oceny ryzyka ubezpieczeniowego oraz sformułowania ewentualnych rekomendacji i zaleceń dotyczących kontroli tego ryzyka. Koszty takiej inspekcji pokrywa w całości TUV PZUW, o ile nie umówiono się inaczej.
5. Umowa ubezpieczenia może zostać zawarta na cudzy rachunek (na rachunek Ubezpieczonego).

Ubezpieczony może nie być imiennie wskazany w umowie, chyba że jest to konieczne do określenia przedmiotu ubezpieczenia. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek:

- 1) zarzut mający wpływ na odpowiedzialność T UW PZUW, może on podnieść również przeciwko Ubezpieczonemu,
- 2) Ubezpieczony jest uprawniony do żądania należnego świadczenia bezpośrednio od T UW PZUW chyba że strony uzgodniły inaczej; jednakże takie uzgodnienie nie może zostać dokonane, jeżeli zdarzenie losowe już zaszło;
- 3) Ubezpieczony może żądać by T UW PZUW udzielił mu informacji o postanowieniach zawartej umowy oraz OWU w zakresie, w jakim dotyczą jego praw i obowiązków.

§ 11. OKRES UBEZPIECZENIA. CZAS TRWANIA ODPOWIEDZIALNOŚCI

1. Jeżeli strony nie umówiły się inaczej umowę ubezpieczenia zawiera się na okres roczny.
2. Odpowiedzialność T UW PZUW rozpoczyna się w dniu wskazanym w umowie (początek okresu ubezpieczenia).
3. Jeżeli T UW PZUW ponosił odpowiedzialność z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia jeszcze przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie zostały opłacone w ustalonym terminie, T UW PZUW ma prawo wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym, zawiadamiając o tym Ubezpieczającego i jednocześnie zachowując prawo żądania zapłaty składki za okres, przez który ponosił odpowiedzialność. W razie braku wypowiedzenia umowy, rozwiązuje się ona z końcem okresu, na który przypadła niezapłacona składka.
4. W razie opłacania składki w ratach, jeżeli rata (poza pierwszą) nie została opłacona w ustalonym terminie, T UW PZUW po upływie terminu płatności tej raty może wezwać Ubezpieczającego do jej zapłaty, z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania przez Ubezpieczającego spowoduje rozwiązanie umowy. W takim przypadku brak opłaty zaległej raty składki we wskazanym terminie spowoduje rozwiązanie umowy z upływem 7 dni od daty otrzymania tego wezwania przez Ubezpieczającego.
5. Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy, Ubezpieczający ma prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku zapłacenia składki ubezpieczeniowej za okres, w jakim T UW PZUW udzielało ochrony ubezpieczeniowej.
6. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku zapłacenia składki ubezpieczeniowej za okres, w jakim T UW PZUW udzielało ochrony ubezpieczeniowej.
7. W razie zbycia przedmiotu ubezpieczenia prawa z umowy ubezpieczenia mogą być przeniesione na nabywcę. Przeniesienie praw wymaga zgody T UW PZUW. W razie przeniesienia praw z umowy ubezpieczenia na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia przechodzą także obowiązki, jakie ciążyły na zbywcy, chyba, że strony za zgodą T UW PZUW umówiły się inaczej. Pomimo tego przejścia obowiązków zbywca odpowiada solidarnie z nabywcą za zapłatę składki przypadającej za czas do chwili przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę. Jeżeli prawa z umowy ubezpieczenia nie zostały przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia ochrona ubezpieczeniowa wygasa z

chwilą przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę. Postanowienia niniejszego ustępu nie mają zastosowania do przenoszenia wierzytelności, jakie powstały lub mogą powstać wskutek zajścia przewidzianego w umowie zdarzenia losowego.

7. Oprócz przypadków wskazanych powyżej ochrona ubezpieczeniowa wygasa także:
- 1) wraz z upływem okresu ubezpieczenia, na jaki umowa została zawarta;
 - 2) wraz z wyczerpaniem sumy ubezpieczenia - w odniesieniu do mienia będącego przedmiotem ubezpieczenia na pierwsze ryzyko lub wraz z wyczerpaniem limitu odpowiedzialności na wszystkie zdarzenia losowe w okresie ubezpieczenia, w odniesieniu wyłącznie do mienia lub kosztów dla których ustalony został w umowie ubezpieczenia taki limit i w zakresie objętym tym limitem.

§ 12. SKŁADKA UBEZPIECZENIOWA

1. Składkę oblicza się za czas trwania odpowiedzialności TUV PZUW na podstawie taryfy składek obowiązującej w TUV PZUW w dacie zawarcia umowy ubezpieczenia, z uwzględnieniem rodzaju prowadzonej działalności, rodzaju mienia obejmowanego ochroną, sumy ubezpieczenia oraz podwyżek i obniżek w składce określonych w taryfie.
2. Za ubezpieczenie środków obrotowych na sumy zmienne oblicza się i pobiera składkę według następującej zasady:
 - 1) na początku okresu ubezpieczenia Ubezpieczający opłaca składkę zaliczkową w wysokości nie mniejszej niż wskazany w umowie ubezpieczenia procent składki ustalonej w sposób wskazany w ust. 1, nie mniejszy jednak niż 50% tak ustalonej składki;
 - 2) składka zaliczkowa za cały okres ubezpieczenia zostaje rozliczona po upływie bieżącego okresu ubezpieczenia na podstawie średniej arytmetycznej wartości środków obrotowych posiadanych przez Ubezpieczonego w tym okresie; w celu rozliczenia składki Ubezpieczający lub Ubezpieczony obowiązany jest najpóźniej w ciągu 30 dni po upływie bieżącego okresu ubezpieczenia podać TUV PZUW stany zapasów z poszczególnych miesięcy; za stan zapasów z danego miesiąca przyjmuje się średnią arytmetyczną wartość (cena nabycia lub koszt wytworzenia) środków obrotowych z tego miesiąca;
 - 3) na podstawie przekazanych średnich arytmetycznych wartości środków obrotowych za poszczególne miesiące okresu ubezpieczenia, TUV PZUW ustala średnią arytmetyczną wartość środków obrotowych w okresie ubezpieczenia;
 - 4) składkę ostateczną za ubezpieczenie otrzymuje się z przemnożenia średniej arytmetycznej wartości środków obrotowych w okresie ubezpieczenia przez stawkę taryfową przyjętą w umowie ubezpieczenia;
 - 5) jeżeli składka ostateczna przekracza składkę zaliczkową Ubezpieczający obowiązany jest do opłacenia powstałej różnicy w ciągu 14 dni od dnia otrzymania od TUV PZUW rachunku wraz z aneksem rozliczającym;
 - 6) jeżeli składka ostateczna jest niższa od składki zaliczkowej TUV PZUW w terminie 14 dni od dnia otrzymania rozliczenia stanu zapasów, o którym mowa w pkt 2, zwróci Ubezpieczającemu powstałą różnicę w składce.
3. W przypadku ubezpieczenia mienia osób trzecich na sumy zmienne, składkę oblicza się i pobiera według zasad określonych w ust. 2, z tym, że za stan zapasów z danego miesiąca przyjmuje się średnią arytmetyczną wartość mienia osób trzecich z tego miesiąca.

4. Jeżeli nie umówiono się inaczej, składka powinna być zapłacona jednocześnie z zawarciem umowy ubezpieczenia. Należna składka może być na wniosek Ubezpieczającego rozłożona na raty. Terminy płatności kolejnych rat oraz ich wysokość określone są w umowie ubezpieczenia.
5. Zapłata składki następuje w formie gotówkowej lub w porozumieniu z TUV PZUW w formie bezgotówkowej.
6. Jeżeli zapłata składki albo raty składki dokonywana jest w formie przelewu bankowego, za datę zapłaty uważa się chwilę złożenia zlecenia zapłaty w banku na właściwy rachunek TUV PZUW, pod warunkiem, że na rachunku Ubezpieczającego znajdowała się wystarczająca ilość wolnych środków. W innym przypadku za datę zapłaty uważa się dzień uznania rachunku TUV PZUW pełną, wymagalną kwotą składki lub ratą składki określonymi w umowie ubezpieczenia.
7. W przypadku wygaśnięcia ochrony ubezpieczeniowej przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia, Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.
8. Składka nie podlega indeksacji.
9. W razie ujawnienia okoliczności, które pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku ubezpieczeniowego, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym, składając oświadczenie w tym zakresie.

§ 13. OBOWIĄZKI UBEZPIECZAJĄCEGO, UBEZPIECZONEGO ORAZ TUV PZUW

1. Ubezpieczający obowiązany jest podać do wiadomości TUV PZUW wszystkie znane sobie okoliczności, o które TUV PZUW zapytywał w formularzu oferty albo przed zawarciem umowy w innych pismach. Jeżeli Ubezpieczający zawiera umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane. W razie zawarcia umowy przez TUV PZUW mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.
2. W czasie trwania umowy ubezpieczenia Ubezpieczający zobowiązany jest zawiadomić TUV PZUW o zmianie okoliczności, o których mowa w ust. 1, niezwłocznie po otrzymaniu o nich wiadomości.
3. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki określone w ust. 1 oraz w ust. 2 spoczywają także na Ubezpieczonym, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.
4. Ubezpieczony lub Ubezpieczający zobowiązany jest:
 - 1) utrzymywać we własnym zakresie i na własny koszt będące przedmiotem ubezpieczenia zajmowane i wykorzystywane pomieszczenia, budynki, budowle, maszyny, urządzenia i wyposażenie oraz ich zabezpieczenia w dobrym stanie technicznym, a także podejmować stosowne działania zapobiegawcze oraz uzasadnione środki ostrożności w celu zminimalizowania ryzyka wystąpienia szkody;
 - 2) eksploatować posiadane mienie zgodnie z zaleceniami i wskazówkami producenta lub dostawcy

- tego mienia, przestrzegać powszechnie obowiązujące przepisy prawa i normy w zakresie ochrony osób i mienia, ochrony przeciwpożarowej, budowy i eksploatacji urządzeń technicznych i obiektów budowlanych oraz wykonywania dozoru technicznego nad tymi urządzeniami i obiektami;
- 3) stosować się do norm, zaleceń i wymogów organów administracji państwowej i samorządowej dotyczących bezpieczeństwa prowadzonej działalności;
 - 4) utrzymywać w należyтым stanie środki zabezpieczenia mienia przed szkodą oraz dołożyć należytej staranności w celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania tych zabezpieczeń;
 - 5) prowadzić ewidencję ubezpieczonego mienia wraz z sumami ubezpieczenia przyporządkowanymi poszczególnym pozycjom ewidencji, przy czym w razie ubezpieczenia środków trwałych według wartości księgowej brutto za powyższą ewidencję może być przyjęta ewidencja prowadzona dla celów rachunkowych wraz z wartościami księgowymi brutto w niej wskazanymi;
 - 6) w razie ubezpieczenia mienia od szkód wodociągowych:
 - a) dbać o konserwację przewodów, zbiorników i urządzeń doprowadzających i odprowadzających parę, wodę lub inne ciecze (wodociągowych, kanalizacyjnych, centralnego ogrzewania i innych instalacji doprowadzających i odprowadzających parę, wodę lub inne ciecze),
 - b) wykonywać niezwłocznie remonty i naprawy niezbędne dla prawidłowego działania instalacji, o których mowa w lit. a,
 - c) w terminie zastosować właściwe środki ochronne w celu zabezpieczenia przed mrozem przewodów, zbiorników i urządzeń służących do rozprowadzania wody lub innych cieczy,
 - d) zamknąć, opróżnić z wody lub innych cieczy i utrzymywać opróżnione instalacje i urządzenia wodociągowe w obiektach nie używanych, czasowo unieruchomionych lub nie dozorowanych.
5. W razie zajścia zdarzenia losowego objętego zakresem ubezpieczenia, Ubezpieczający lub Ubezpieczony zobowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów. Jeżeli Ubezpieczający lub Ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował tych środków, T UW PZUW jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
6. W razie powstania zdarzenia losowego Ubezpieczający lub Ubezpieczony obowiązany jest:
- 1) niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 dni roboczych od chwili uzyskania wiadomości o zdarzeniu losowym powiadomić T UW PZUW o jego wystąpieniu;
 - 2) niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 dni zawiadomić policję o każdym wypadku pożaru, a także o każdej szkodzie jaka mogła powstać wskutek przestępstwa;
 - 3) bez dokonywania zmian pozostawić miejsce szkody do czasu oględzin przez T UW PZUW lub powołanego przez T UW PZUW rzeczoznawcy, chyba że zmiana jest niezbędna w celu zabezpieczenia mienia pozostałego po szkodzie lub zmniejszenia rozmiaru szkody; T UW PZUW nie może powoływać się na ten zakaz, jeżeli nie rozpoczął czynności likwidacyjnych w terminie 3 dni roboczych od dnia uzyskania wiadomości o szkodzie lub innym uzgodnionym z Ubezpieczającym lub Ubezpieczonym;
 - 4) udzielić T UW PZUW lub powołanemu przez T UW PZUW rzeczoznawcy wyjaśnień dla ustalenia okoliczności powstania szkody, jej przedmiotu i wysokości (w tym udostępnić miejsce powstania szkody w celu przeprowadzenia inspekcji) oraz przedstawić dowody jakich odpowiednio do stanu rzeczy może T UW PZUW wymagać;

- 5) sporządzić i przedstawić w uzgodnionym przez strony terminie oraz formie i na własny koszt, rachunek szkody wraz z dokumentacją źródłową stanowiącą podstawę sporządzenia tego rachunku oraz zgłosić roszczenie;
 - 6) na żądanie T UW PZUW dostarczyć dokumentację uzupełniającą, jeżeli dostarczone informacje lub dokumenty, nie są wystarczające do ustalenia odpowiedzialności T UW PZUW lub wysokości odszkodowania.
7. T UW PZUW nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ust. 1 i ust. 2 nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia obowiązków określonych w ust. 1 i ust. 2 doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że zdarzenie losowe przewidziane umową i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.
8. W razie naruszenia obowiązków, o których mowa w ust. 4 pkt 1-4, 6 z winy umyślnej lub wskutek rażącego niedbalstwa, T UW PZUW wolny jest od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu, chyba że w razie rażącego niedbalstwa zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności .
9. W razie naruszenia z winy umyślnej lub z rażącego niedbalstwa obowiązku, o którym mowa w ust. 6 pkt 1, T UW PZUW może odpowiednio zmniejszyć świadczenie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło T UW PZUW ustalenie okoliczności i skutków zdarzenia losowego. Skutki braku zawiadomienia T UW PZUW o zdarzeniu losowym nie następują, jeżeli T UW PZUW w terminie, o którym mowa w ust. 6 pkt 1, otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.
10. T UW PZUW jest zobowiązane:
- 1) po otrzymaniu zawiadomienia o zajściu zdarzenia losowego objętego ochroną ubezpieczeniową, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, do poinformowania o tym Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem, oraz do podjęcia postępowania dotyczącego ustalenia stanu faktycznego zdarzenia ubezpieczeniowego, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania, a także do poinformowania osoby występującej z roszczeniem pisemnie lub w inny sposób, na który osoba ta wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności T UW PZUW lub wysokości odszkodowania, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania; w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, zawiadomienie o wystąpieniu zdarzenia ubezpieczeniowego może zgłosić również Ubezpieczony albo jego spadkobiercy; w tym przypadku spadkobierca jest traktowany jak uprawniony z umowy ubezpieczenia;
 - 2) jeżeli w terminach określonych w § 17 ust. 2 i 3 nie wypłaci odszkodowania, do zawiadomienia pisemnie:
 - a) osoby zgłaszającej roszczenie oraz
 - b) Ubezpieczonego w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie- o przyczynach niemożności zaspokojenia ich roszczeń w całości lub w części, a także do wypłaty bezspornej części odszkodowania;
 - 3) jeżeli odszkodowanie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, do poinformowania o tym pisemnie:
 - a) osoby występującej z roszczeniem oraz
 - b) Ubezpieczonego, w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, jeżeli nie

jest on osobą zgłaszającą roszczenie

- wskazując na okoliczności oraz na podstawę prawną uzasadniające całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania oraz do pouczenia tej osoby o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej;

- 4) do udostępnienia Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu, osobie występującej z roszczeniem lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia, informacji i dokumentów gromadzonych w celu ustalenia odpowiedzialności TUV PZUW lub wysokości odszkodowania; osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez TUV PZUW udostępnionych informacji, a także sporządzenia na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem przez TUV PZUW;
- 5) do udostępnienia osobom, o których mowa w pkt 4, informacji i dokumentów, o których mowa w pkt 4, na ich żądanie, w postaci elektronicznej;
- 6) na żądanie Ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia, do udostępnienia posiadanych przez siebie informacji związanych z wypadkiem ubezpieczeniowym będącym podstawą ustalenia odpowiedzialności TUV PZUW oraz ustalenia okoliczności wypadku ubezpieczeniowego, jak również wysokości odszkodowania;
- 7) na żądanie Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, do przekazania informacji o oświadczeniach złożonych przez nich na etapie zawierania umowy ubezpieczenia na potrzeby oceny ryzyka ubezpieczeniowego lub kopii dokumentów sporządzonych na tym etapie.

§ 14. USTALENIE WYSOKOŚCI SZKODY

1. Jako wysokość szkody przyjmuje się:
 - 1) przy ubezpieczeniu według wartości odtworzeniowej lub księgowej brutto:
 - a) dla budynków, budowli i nakładów adaptacyjnych – wartość kosztów odbudowy albo remontu mienia (jeżeli wartości te są różne wysokość szkody ustala się według wartości niższej), potwierdzoną kosztorysem przedłożonym przez Ubezpieczonego, określoną zgodnie z zasadami kalkulacji i ustalania cen robót budowlanych stosowanymi w budownictwie – przy uwzględnieniu dotychczasowej technologii, konstrukcji, wymiarów i standardu wykończenia, takich samych lub najbardziej zbliżonych materiałów, wraz z kosztami opracowania wymaganej dokumentacji, kosztami transportu (z wyłączeniem transportu ekspresowego), demontażu, montażu i nadzoru oraz kosztami, których poniesienie jest konieczne w celu odtworzenia mienia,
 - b) dla maszyn, urządzeń i wyposażenia – wynikającą z faktury lub rachunku wartość kosztów zakupu albo naprawy mienia tego samego rodzaju, typu i o tych samych lub najbardziej zbliżonych parametrach, w tym mocy produkcyjnej (jeżeli wartości te są różne wysokość szkody ustala się według wartości niższej), wraz z kosztami opracowania wymaganej dokumentacji, kosztami transportu (z wyłączeniem transportu ekspresowego), montażu i nadzoru oraz kosztami (w tym rozbiórki i demontażu części niezdatnych do użytku), których poniesienie jest konieczne w celu odtworzenia mienia;
 - 2) przy ubezpieczeniu według wartości rzeczywistej – wartość kosztów określonych w pkt 1, pomniejszoną o faktyczny stopień zużycia technicznego zniszczonego, utraconego lub uszkodzonego mienia, na dzień przed powstaniem szkody.
2. Dla mienia najmowanego wysokość szkody ustala się na zasadach określonych w ust. 1 pkt 1 lub 2 w zależności od tego, według jakiej wartości została ustalona suma ubezpieczenia.
3. Jako wysokość szkody w środkach obrotowych przyjmuje się cenę ich zakupu lub koszt ponownego wytworzenia ustalone na podstawie rachunku lub faktury albo kalkulacji kosztów wytworzenia.

4. Jako wysokość szkody w niskocennych składnikach majątku przyjmuje się cenę naprawy lub zakupu identycznego lub najbardziej zbliżonego parametrami technicznymi mienia.
5. Jako wysokość szkody w mieniu osób trzecich przyjmuje się wartość rzeczywistą lub wartość kosztów naprawy uszkodzonego mienia (jeżeli wartości te są różne wysokość szkody ustala się według wartości niższej), powiększonych o udowodnioną wartość nakładów poniesionych w związku z realizacją usługi przez Ubezpieczonego, a w przypadku sprzedaży komisowej - z potrąceniem prowizji komisowej.
6. Jako wysokość szkody w wartościach pieniężnych przyjmuje się:
 - 1) dla krajowych i zagranicznych znaków pieniężnych (gotówki) - ich wartość nominalną; wartość nominalną waluty obcej przelicza się na złote polskie według średniego kursu NBP z dnia szkody;
 - 2) dla czeków, weksli i innych dokumentów zastępujących w obrocie gotówkę – osiągalną cenę sprzedaży z dnia szkody;
 - 3) dla złota, srebra, platyny i innych metali z grupy platynowców oraz wyrobów z wszystkich wymienionych wcześniej metali, kamieni szlachetnych i pereł – cenę zakupu lub koszt wytworzenia, z dnia szkody.
7. Jako wysokość szkody w mieniu osobistym pracowników przyjmuje się wartość rzeczywistą lub wartość kosztów naprawy uszkodzonego mienia (jeżeli wartości te są różne wysokość szkody ustala się według wartości niższej).
8. W przypadku ubezpieczenia mienia w wartości odtworzeniowej, szkoda będzie wyliczana według tej wartości pod warunkiem przystąpienia - nie później niż w terminie 12 miesięcy od daty powstania szkody - do odbudowy, remontu, zakupu, naprawy lub ponownego wytworzenia mienia. Jeżeli w powyższym terminie Ubezpieczony nie przystąpi do odbudowy, remontu, zakupu, naprawy lub ponownego wytworzenia mienia, lub jeżeli złoży TUV PZUW oświadczenie o rezygnacji z odbudowy, remontu, zakupu, naprawy lub ponownego wytworzenia, odszkodowanie zostanie wypłacone w kwocie odpowiadającej wartości rzeczywistej.
9. Przy ustalaniu wysokości szkody uwzględnia się rachunek szkody sporządzony przez Ubezpieczonego oraz stan faktyczny w miejscu powstania szkody i okoliczności jej powstania, stwierdzone protokołem szkody przez TUV PZUW przy współudziale Ubezpieczonego. Jeżeli wysokość szkody podana przez Ubezpieczonego w rachunku szkody w istotny sposób różni się od ustaleń dokonanych przez TUV PZUW, podstawę ustalenia wysokości szkody stanowi stwierdzony stan faktyczny. W uzgodnieniu z Ubezpieczonym ustalenie wysokości szkody może być dokonane w oparciu o podejście kosztowe i metodologię kosztów odtworzenia lub zastąpienia, z wykorzystaniem rynkowych systemów wyceny. Koszty związane z ustaleniem wysokości szkody każda ze stron ponosi we własnym zakresie.
10. Wysokość szkody określa się na podstawie cen z dnia powstania szkody.
11. W razie wyrażenia sum ubezpieczenia lub limitów odpowiedzialności w równowartości w złotych polskiej waluty obcej, przelicza się kwoty sum i limitów na złote polskie według średniego kursu NBP obowiązującego w dniu powstania szkody.

12. Przy ustalaniu wysokości szkody nie uwzględnia się:

- 1) wartości naukowej, kolekcjonerskiej, zabytkowej, artystycznej lub pamiątkowej;
- 2) dodatkowych kosztów wynikających z braku części zamiennych lub materiałów potrzebnych do przywrócenia stanu istniejącego przed szkodą;
- 3) kosztów związanych z koniecznością realizacji postanowień stosownego prawa dotyczącego konstrukcji i eksploatacji budynków, budowli, maszyn i urządzeń, które Ubezpieczony jest zobowiązany ponieść dodatkowo w związku ze zmianami przepisów prawa; jeżeli suma ubezpieczenia została ustalona według wartości odtworzeniowej niniejsze ograniczenie dotyczy jedynie kosztów powstałych w związku ze zmianami przepisów prawa, które zostały ustanowione i weszły w życie po zawarciu umowy ubezpieczenia;
- 4) kosztów innowacji, modernizacji lub ulepszeń.

§ 15. POSTĘPOWANIE RZECZOZNAWCÓW

1. Po zajściu zdarzenia losowego Ubezpieczony lub TUW PZUW mogą powoływać rzeczoznawców w celu ustalenia przyczyny lub wysokości szkody. Ekspertyzy rzeczoznawców powinny zawierać – w zależności od potrzeb - co najmniej:
 - 1) ustalenie przyczyn albo ustalenie przypuszczalnych przyczyn szkody ze wskazaniem najbardziej prawdopodobnej;
 - 2) wykaz będącego przedmiotem szkody mienia wraz z jego identyfikacją techniczną i wartością ubezpieczeniową określoną zgodnie z postanowieniami § 9;
 - 3) koszty odbudowy, remontu, naprawy lub nabycia takiego samego mienia;
 - 4) ewentualne koszty zabezpieczenia przed szkodą lub zmniejszenia szkody w ubezpieczonym mieniu, określone zgodnie z postanowieniami § 6.
2. Dodatkowo ekspertyzy rzeczoznawców mogą zawierać zalecenia prewencyjne, które mają na celu ograniczenie możliwości wystąpienia szkody w przyszłości.
3. W razie rozbieżności w ekspertyzach rzeczoznawców strony mogą wspólnie powołać rzeczoznawcę opiniującego, który na podstawie przedłożonych do wglądu ekspertyz i własnej oceny stanu faktycznego wydaje opinię.
4. Każda ze stron ponosi koszty rzeczoznawcy, którego powołała. Koszty rzeczoznawcy opiniującego ponoszą obie strony po połowie.

§ 16. USTALENIE WYSOKOŚCI ODSZKODOWNIA

1. TUW PZUW wypłaca należne odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia mienia w kwocie odpowiadającej wysokości szkody ustalonej zgodnie z postanowieniami § 14, nie wyższej jednak od sumy ubezpieczenia oraz zgodnie z limitami odpowiedzialności określonymi w umowie ubezpieczenia.
2. Odszkodowanie ustala się w kwocie odpowiadającej wysokości szkody ustalonej zgodnie z postanowieniami § 14, z tym że:
 - 1) wysokość odszkodowania ustalona według kosztów odbudowy, remontu, zakupu, naprawy albo ponownego wytworzenia nie może przekroczyć sumy ubezpieczenia przedmiotu szkody;
 - 2) rachunek kosztów odbudowy, remontu, zakupu, naprawy albo ponownego wytworzenia

- przedstawiony przez Ubezpieczonego podlega weryfikacji przez T UW PZUW;
- 3) jeżeli odbudowa, remont, naprawa albo ponowne wytworzenie jest wykonywane we własnym zakresie przez Ubezpieczonego, T UW PZUW zwraca udokumentowane koszty materiałów niezbędnych do wykonania odbudowy, remontu, naprawy albo ponownego wytworzenia, niezbędne koszty robocizny oraz uzasadnioną kwotę na pokrycie kosztów ogólnych; suma tych kosztów nie powinna być wyższa od średniego kosztu, jaki byłby poniesiony w przypadku gdyby czynności dokonywane były przez firmę zewnętrzną; T UW PZUW może przedstawić koszty zweryfikować do średnich cen osiągalnych na rynku;
 - 4) jeżeli odbudowa, remont, naprawa albo ponowne wytworzenie wykonywane są przez firmę zewnętrzną i ich koszt jest wyższy o co najmniej 10% od kosztów naprawienia szkody ustalonych przez T UW PZUW na podstawie cen funkcjonujących na rynku usług oferowanych przez inne firmy zewnętrzne, T UW PZUW ustali odszkodowanie z uwzględnieniem cen usług tych innych firm zewnętrznych, chyba że zatrudnienie danej firmy zewnętrznej było warunkiem koniecznym w celu zachowania (remont, naprawa) lub nabycia (odbudowa, wymiana) przez Ubezpieczonego uprawnień z gwarancji lub rękojmi za dane mienie;
 - 5) wysokość odszkodowania zmniejsza się o wartość pozostałości, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, przeróbki lub odbudowy.
3. W przypadku kiedy wskazana w umowie ubezpieczenia suma ubezpieczenia jest niższa niż wartość mienia w dniu szkody będąca podstawą do ustalenia sumy ubezpieczenia (niedoubezpieczenie) odszkodowanie zmniejsza się w takim stosunku, w jakim pozostaje zadeklarowana suma ubezpieczenia do wartości mienia będącej podstawą do ustalenia sumy ubezpieczenia na dzień powstania szkody.
 4. Zasady ustalenia odszkodowania, o których mowa w ust. 3, nie mają zastosowania:
 - 1) w ubezpieczeniach w systemie na pierwsze ryzyko;
 - 2) jeżeli wysokość szkody nie przekracza 20% sumy ubezpieczenia danego przedmiotu ubezpieczenia;
 - 3) jeżeli wartość przedmiotu ubezpieczenia, przy uwzględnieniu rodzaju zadeklarowanej wartości będącej podstawą do ustalenia sumy ubezpieczenia, w dniu szkody nie przekracza 110 % sumy ubezpieczenia tego przedmiotu.
 5. W celu ustalenia czy występuje niedoubezpieczenie, poprawność zadeklarowanych sum ubezpieczenia będzie weryfikowana, na podstawie kalkulacji, o których mowa w ust. 3, oddzielnie dla poszczególnych kategorii ubezpieczonego mienia, z zastrzeżeniem postanowień § 9 ust. 5.
 6. Jeżeli suma ubezpieczenia przewyższa faktyczną wartość mienia w dniu szkody, przy uwzględnieniu rodzaju zadeklarowanej wartości będącej podstawą do ustalenia sumy ubezpieczenia (nadubebezpieczenie), T UW PZUW odpowiada tylko do wysokości szkody ustalonej według zasad określonych w OWU.
 7. Od ostatecznej wartości odszkodowania ustalonego zgodnie z powyższymi postanowieniami potrąca się franszyzę redukcyjną w wysokości wskazanej w umowie ubezpieczenia.

§ 17. WYPŁATA ODSZKODOWANIA

1. T UW PZUW obowiązane jest do przekazania osobie zgłaszającej roszczenie stanowiska dotyczącego

swojej odpowiedzialności, a w razie uznania roszczenia, również wysokości szkody oraz wysokości przyznanego odszkodowania.

2. TUW PZUW wypłaca odszkodowanie najpóźniej w terminie 30 dni od daty otrzymania zawiadomienia o zdarzeniu losowym.
3. Gdyby wyjaśnienie w powyższym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności TUW PZUW albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie powinno być wypłacone najpóźniej w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część odszkodowania TUW PZUW powinien wypłacić w terminie przewidzianym w ust. 2.
4. Wystąpienie zdarzenia losowego nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku zapłaty rat składki w terminach określonych w umowie ubezpieczenia, przy czym w razie zajścia zdarzenia losowego, jeżeli odszkodowanie lub suma tego odszkodowania i odszkodowań dotąd wypłaconych powoduje wyczerpanie wszystkich sum ubezpieczenia określonych w umowie ubezpieczenia, raty składki, których termin płatności przypada po dniu wypłaty odszkodowania, stają się natychmiast wymagalne i płatne w dniu wypłaty odszkodowania. W przypadku odmowy wypłaty odszkodowania, terminy płatności rat składki, których płatność zgodnie z terminami określonymi w umowie ubezpieczenia przypada po dniu doręczenia oświadczenia o odmowie wypłaty odszkodowania, nie ulegają zmianie.
5. Wypłata odszkodowania nie powoduje zmniejszenia sumy ubezpieczenia ustalonej w umowie ubezpieczenia.
6. Postanowienie ust. 5 nie ma zastosowania dla kategorii mienia ubezpieczanych w systemie na pierwsze ryzyko oraz wskazanych w umowie ubezpieczenia limitów odpowiedzialności, dla których z chwilą wypłaty odszkodowania suma ubezpieczenia lub limit odpowiedzialności określony w umowie ubezpieczenia zostaje pomniejszony o wysokość wypłaconego odszkodowania. Ubezpieczający może uzupełnić sumę ubezpieczenia lub limit odpowiedzialności przez zapłacenie składki uzgodnionej z TUW PZUW. W przeciwnym wypadku w razie następnej szkody powstałej w bieżącym okresie ubezpieczenia górną granicę odpowiedzialności TUW PZUW stanowi suma ubezpieczenia lub limit odpowiedzialności, który pozostał po wypłacie odszkodowania za wcześniejszą szkodę.

§ 18. PŁATNICZY PODATKU VAT

Jeżeli Ubezpieczony jest uprawniony do odliczania podatku od towarów i usług VAT naliczanego przy nabyciu mienia stanowiącego przedmiot ubezpieczenia, to wartość będąca podstawą ustalenia sumy ubezpieczenia, suma ubezpieczenia, wysokość szkody, wysokość odszkodowania dla tego mienia nie uwzględniają tego podatku.

§ 19. ROSZCZENIA REGRESOWE

1. Z dniem wypłaty odszkodowania przez TUW PZUW roszczenia Ubezpieczonego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzą na TUW PZUW do wysokości zapłaconego odszkodowania. Jeżeli TUW PZUW pokrył tylko część szkody, Ubezpieczonemu przysługuje pierwszeństwo zaspokojenia pozostałej części roszczeń przed roszczeniem TUW PZUW.

2. Ubezpieczający lub Ubezpieczony obowiązany jest zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę oraz udzielić TUW PZUW pomocy dostarczając informacji oraz dokumentów niezbędnych do skutecznego dochodzenia roszczeń regresowych, o ile są w jego posiadaniu lub ma możliwość ich uzyskania. Jeżeli Ubezpieczony bez zgody TUW PZUW zrzekł się lub ograniczył roszczenia przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę, TUW PZUW może odmówić odszkodowania lub je odpowiednio zmniejszyć. Jeżeli zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia zostanie ujawnione po wypłaceniu odszkodowania TUW PZUW może zażądać od Ubezpieczonego zwrotu całości lub części wypłaconego odszkodowania.

§ 20. MIENIE ODZYSKANE

W razie uzyskania informacji o przedmiotach utraconych w wyniku zdarzeń losowych objętych ochroną ubezpieczeniową, Ubezpieczony obowiązany jest zawiadomić o tym niezwłocznie TUW PZUW oraz uczestniczyć w czynnościach zmierzających do rozpoznania i odzyskania tych przedmiotów. Jeżeli Ubezpieczony odzyskał przedmioty w stanie niezmienionym, TUW PZUW wolny jest od obowiązku wypłaty odszkodowania, a w razie gdy odszkodowanie zostało wypłacone, Ubezpieczony jest obowiązany niezwłocznie zwrócić TUW PZUW wypłaconą kwotę. W razie odzyskania przedmiotów w stanie uszkodzonym lub niekompletnym, zwrotowi podlega kwota odpowiadająca wartości odzyskanego przedmiotu w dniu jego odzyskania.

§ 21. PODWÓJNE UBEZPIECZENIE

1. Jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka u dwóch lub więcej ubezpieczycieli na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową, Ubezpieczony nie może żądać odszkodowania przenoszącego wysokość szkody. Między ubezpieczycielami każdy z nich odpowiada w takim stosunku, w jakim przyjęta przez niego suma ubezpieczenia pozostaje do łącznych sum wynikających z podwójnego lub wielokrotnego ubezpieczenia.
2. Jeżeli w którejkolwiek z umów ubezpieczenia, o jakich mowa w ust. 1, uzgodniono, że suma wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia może być wyższa od poniesionej szkody, zapłaty odszkodowania w części przenoszącej wysokość szkody Ubezpieczony może żądać tylko od tego ubezpieczyciela. W takim przypadku dla określenia odpowiedzialności między ubezpieczycielami należy przyjąć, że w ubezpieczeniu, o którym mowa w niniejszym postanowieniu, suma ubezpieczenia równa jest wartości ubezpieczeniowej.

§ 22. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Ubezpieczonemu i uprawnionemu z umowy ubezpieczenia, będącemu osobą fizyczną, przysługuje prawo złożenia reklamacji w rozumieniu ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym, tj. prawo skierowania wystąpienia do TUW PZUW, w którym zgłasza on zastrzeżenia dotyczące usług świadczonych przez TUW PZUW.
2. Reklamację składa się w każdej jednostce TUW PZUW obsługującej klienta.
3. Reklamacja może być złożona w formie:
 - 1) pisemnej – osobiście albo przesyłką pocztową w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 roku Prawo pocztowe (Dz. U. z 2012 r., poz. 1529);

- 2) ustnej – telefonicznie, na przykład dzwoniąc pod numer 22 582 57 77, albo osobiście do protokołu podczas wizyty osoby, o której mowa w ust. 1, w jednostce, o której mowa w ust. 2;
- 3) elektronicznej - wysyłając e-mail na adres reklamacje@tuwpzuw.pl.
4. TUW PZUW rozpatruje reklamację i udziela na nią odpowiedzi, bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania reklamacji, z zastrzeżeniem ust. 5.
5. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, uniemożliwiających rozpatrzenie reklamacji i udzielenie odpowiedzi w terminie, o którym mowa w ust. 4, TUW PZUW przekazuje osobie, która złożyła reklamację, informację, w której:
 - 1) wyjaśnia przyczynę opóźnienia;
 - 2) wskazuje okoliczności, które muszą zostać ustalone dla rozpatrzenia sprawy;
 - 3) określa przewidywany termin rozpatrzenia reklamacji i udzielenia odpowiedzi, który nie może przekroczyć 60 dni od dnia otrzymania reklamacji.
6. Odpowiedź TUW PZUW na reklamację zostanie dostarczona osobie, która ją złożyła, w postaci papierowej lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji w rozumieniu ustawy o usługach płatniczych lub pocztą elektroniczną wyłącznie na wniosek tej osoby.
7. Osobie, o której mowa w ust. 1, przysługuje prawo wniesienia do Rzecznika Finansowego wniosku dotyczącego:
 - 1) nieuwzględnienia roszczeń w trybie rozpatrywania reklamacji;
 - 2) niewykonania czynności wynikających z reklamacji rozpatrzonej zgodnie z wolą tej osoby w terminie określonym w odpowiedzi na tę reklamację.
8. Skargę lub zażalenie, niebędące reklamacją, o której mowa w ust. 1, składa się na piśmie za pośrednictwem dowolnej jednostki organizacyjnej TUW PZUW.
9. TUW PZUW udziela odpowiedzi na skargę lub zażalenie na piśmie, w terminie 30 dni od dnia otrzymania skargi lub zażalenia.
10. Ubezpieczonemu i uprawnionemu z umowy ubezpieczenia, będącemu konsumentem, przysługuje prawo zwrócenia się o pomoc do Miejskich i Powiatowych Rzeczników Konsumenta.
11. TUW PZUW podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.
12. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć albo według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpiezonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
13. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkobiercy uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
14. W sprawach nieuregulowanych w ogólnych warunkach lub w umowie ubezpieczenia mają zastosowanie odpowiednie przepisy kodeksu cywilnego oraz inne stosowne przepisy prawa polskiego.
15. Ogólne warunki w niniejszym brzmieniu mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 30 listopada 2015 roku.

**ZAŁĄCZNIK NR 1 DO OGÓLNYCH WARUNKÓW UBEZPIECZENIA MIENIA
OD POŻARU I INNYCH ZDARZEŃ LOSOWYCH**

**1) KLAUZULA Nr 1
KLAUZULA STRAJKÓW, ROZRUCHÓW, ZAMIESZEK SPOŁECZNYCH**

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia i innych postanowień umowy ubezpieczenia, ustala się, że TUW PZUW udziela Ubezpieczonemu lub Ubezpieczającemu ochrony ubezpieczeniowej za szkody w mieniu powstałe wskutek zdarzeń losowych objętych ochroną ubezpieczeniową oraz akcji ratowniczej prowadzonej w związku z tymi zdarzeniami, będącymi bezpośrednim następstwem strajków, rozruchów, lub zamieszek społecznych.
2. Przez strajki, rozruchy oraz zamieszki społeczne rozumie się:
 - 1) działanie osoby lub grupy osób, powodujące zakłócenia porządku publicznego, z wyjątkiem tych działań, które są powiązane ze zdarzeniami określonymi w pkt. 4 niniejszej klauzuli;
 - 2) działanie legalnie ustanowionej władzy zmierzające do przywrócenia porządku publicznego lub zminimalizowania skutków zakłóceń;
 - 3) umyślne działanie strajkującego lub poddanego lokautowi pracownika, mające na celu wspomoczenie strajku lub przeciwstawienie się lokautowi;
 - 4) działanie legalnie ustanowionej władzy zapobiegające takim czynnościom lub działającej w celu zminimalizowania skutków takich czynności.
3. Z ochrony ubezpieczeniowej wyłącza się szkody:
 - 1) wynikłe z całkowitego lub częściowego zaprzestania działalności, opóźnień lub zakłóceń działalności;
 - 2) powstałe wskutek trwałego lub tymczasowego zajęcia, w wyniku konfiskaty lub rekwizycji przez legalną władzę;
 - 3) szkód pośrednich lub następnych jakiegokolwiek rodzaju oraz odpowiedzialności lub jakichkolwiek płatności przewyższających odszkodowanie za szkody określone w niniejszej Klauzuli.
4. Z ochrony ubezpieczeniowej pozostają wyłączone także szkody będące bezpośrednim lub pośrednim następstwem:
 - 1) działań wojennych, wojny domowej, wprowadzenia stanu wojennego lub stanu wyjątkowego, powstania zbrojnego, rewolucji, konfiskaty lub innego rodzaju przejęcia przedmiotu ubezpieczenia przez rząd lub inne władze kraju, sabotażu, blokady,
 - 2) aktów terroryzmu, przez które rozumie się wszelkiego rodzaju działania mające na celu wprowadzenie chaosu, zastraszenie ludności lub dezorganizację życia publicznego dla osiągnięcia określonych skutków ekonomicznych, politycznych, religijnych, ideologicznych, socjalnych lub społecznych,
 - 3) wszelkich działań przedsięwziętych w związku z kontrolowaniem, zapobieganiem lub zwalczaniem skutków zdarzeń wymienionych w pkt. 1 i 2.
5. Limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia określony jest w dokumencie ubezpieczenia. Jako jedno zdarzenie należy traktować wszystkie szkody powstałe w nieprzerwanym okresie 168 godzin od zaistnienia pierwszej szkody objętej ochroną ubezpieczeniową na warunkach niniejszej Klauzuli.
6. Składka z tytułu niniejszej klauzuli oraz franszyza redukcyjna określone są w dokumencie ubezpieczenia.

2) KLAUZULA Nr 2 KLAUZULA AKTÓW TERRORYZMU

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia i innych postanowień umowy ubezpieczenia, ustala się, że do zakresu ochrony

ubezpieczeniowej włącza się szkody powstałe w ubezpieczonym mieniu w wyniku zdarzeń losowych objętych ochroną ubezpieczeniową oraz akcji ratowniczej prowadzonej w związku z tymi zdarzeniami, będącymi bezpośrednim następstwem aktów terroryzmu.

2. Przez akty terroryzmu rozumie się wszelkiego rodzaju działanie mające na celu wprowadzenie chaosu, zastraszenie ludności lub dezorganizację życia publicznego dla osiągnięcia określonych skutków ekonomicznych, politycznych, religijnych, ideologicznych, socjalnych lub społecznych.
3. Z zakresu ochrony wyłączone są szkody spowodowane uwolnieniem lub wystawieniem na działanie substancji toksycznych, chemicznych lub biologicznych, jak również wszelkie szkody spowodowane atakiem elektronicznym, włączając w to włamania komputerowe lub wprowadzenie jakiegokolwiek formy wirusa komputerowego.
4. Limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia określony jest w dokumencie ubezpieczenia.
5. Składka z tytułu niniejszej klauzuli oraz franszyza redukcyjna określone są w dokumencie ubezpieczenia.

3) KLAUZULA Nr 3 KLAUZULA WYNAGRODZENIA EKSPERTÓW

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia i innych postanowień umowy ubezpieczenia, ustala się, że T UW PZUW obejmuje ochroną ubezpieczeniową wynagrodzenia należne ekspertom zewnętrznym: architektom, inspektorom, inżynierom, konsultantom, które Ubezpieczony zobowiązany jest zapłacić, a których zatrudnienie jest konieczne w celu odtworzenia mienia dotkniętego szkodą, za którą T UW PZUW zobowiązał się wypłacić odszkodowanie na mocy powyższych warunków, pod warunkiem, że zatrudnienie eksperta było uzgodnione i zaakceptowane przez T UW PZUW .
2. Z zakresu ubezpieczenia na warunkach niniejszej klauzuli wyłączone są koszty poniesione na wyliczenie i przygotowanie roszczenia przez Ubezpieczonego lub Ubezpieczającego./ Niniejsza klauzula obejmuje ochroną ubezpieczeniową także koszty poniesione na wyliczenie i przygotowanie roszczenia przez Ubezpieczonego lub Ubezpieczającego, do wysokości 50% wartości poniesionych z tego tytułu kosztów, jednak nie więcej niż 50.000 zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
3. Z tytułu ubezpieczenia powyższych kosztów T UW PZUW ponosi odpowiedzialność do wysokości normalnie obowiązujących stawek rynkowych.
4. W przypadku niedoubezpieczenia mienia, świadczenie wypłacane przez T UW PZUW tytułem zwrotu kosztów wymienionych w niniejszej klauzuli jest zmniejszane w takim stosunku jak odszkodowanie tj. proporcjonalnie do stopnia zaniżenia sumy ubezpieczenia mienia.
5. Limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia określony jest w dokumencie ubezpieczenia.
6. Składka z tytułu niniejszej klauzuli określona jest w dokumencie ubezpieczenia.

4) KLAUZULA Nr 4 KLAUZULA UBEZPIECZENIA DODATKOWYCH KOSZTÓW PRACY W GODZINACH NADLICZBOWYCH, NOCNYCH, W DNI WOLNE OD PRACY ORAZ FRACHTU EKSPRESOWEGO

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień ogólnych warunków

- ubezpieczenia i innych postanowień umowy ubezpieczenia, ustala się, że zakres ubezpieczenia zostaje rozszerzony o dodatkowe koszty pracy w godzinach nadliczbowych, w godzinach nocnych, w dni wolne od pracy oraz koszty frachtu ekspresowego (z wyłączeniem jednak frachtu lotniczego) poniesione w związku ze szkodą w ubezpieczonym mieniu, za którą TUW PZUW przyjął odpowiedzialność na podstawie zawartej umowy ubezpieczenia.
2. W przypadku niedoubezpieczenia mienia, świadczenie wypłacane przez TUW PZUW tytułem zwrotu kosztów wymienionych w niniejszej klauzuli jest zmniejszane w takim stosunku jak odszkodowanie tj. proporcjonalnie do stopnia zaniżenia sumy ubezpieczenia mienia.
 3. Limit odpowiedzialności: 20 % wysokości szkody w mieniu, nie więcej niż określona w dokumencie ubezpieczenia kwota na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
 4. Składka z tytułu niniejszej klauzuli określona jest w dokumencie ubezpieczenia.

5) KLAUZULA Nr 5
KLAUZULA UBEZPIECZENIA ROZMROŻENIA TOWARÓW PRZECHOWYWANYCH W
URZĄDZENIACH CHŁODNICZYCH

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia i innych postanowień umowy ubezpieczenia, ustala się, że zakres ubezpieczenia zostaje rozszerzony o szkody powstałe wskutek rozmrożenia mienia będącego przedmiotem ubezpieczenia (środków obrotowych) przechowywanego w urządzeniach chłodniczych w temperaturze co najmniej minus 18°C (stopni Celsjusza).
2. Przez rozmrożenie rozumie się utratę handlowej przydatności środków obrotowych na skutek ich zepsucia w wyniku podwyższenia się temperatury przechowywania w urządzeniu chłodniczym w następnym:
 - a) przerwy w dostawie prądu trwającej dłużej niż 6 godzin,
 - b) uszkodzenia urządzeń chłodniczych w wyniku awarii;
3. Z zakresu ochrony ubezpieczeniowej przewidzianego niniejszą klauzulą wyłączone są szkody powstałe wskutek:
 - a) niewywiązywania się z płatności wobec dostawcy prądu,
 - b) planowanych przerw w dostawie prądu,
 - b) niewłaściwego przechowywania środków obrotowych,
 - c) mechanicznego uszkodzenia opakowań środków obrotowych.
4. Limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia określony jest w dokumencie ubezpieczenia i nie może być wyższy niż 100.000 zł.
5. Składka z tytułu niniejszej klauzuli określona jest w dokumencie ubezpieczenia.

6) KLAUZULA Nr 6
KLAUZULA UBEZPIECZENIA DODATKOWYCH KOSZTÓW DZIAŁALNOŚCI
GOSPODARCZEJ

Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia i innych postanowień umowy ubezpieczenia, ustala się, że:

1. Ochrona ubezpieczeniowa udzielana na podstawie niniejszej Klauzuli obejmuje niezbędne i ekonomicznie uzasadnione koszty poniesione przez Ubezpieczonego w celu kontynuowania działalności gospodarczej, zaistniałe w związku z przerwą lub zakłóceniem prowadzonej przez

- Ubezpieczonego działalności gospodarczej powstałej na skutek szkody w mieniu. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje ww. koszty w okresie od powstania szkody w mieniu do czasu przywrócenia technicznej gotowości przedsiębiorstwa do prowadzenia działalności w poprzednim zakresie i miejscu, jednak nie dłuższym niż 3 miesiące (okres odszkodowawczy). Odpowiedzialność TUV PZUW ograniczona jest jedynie do tych kosztów (lub ich części), które przekraczają całkowite koszty prowadzenia działalności, które zostałyby poniesione w tym samym okresie, w zwykłych okolicznościach, gdyby nie doszło do powstania szkody w mieniu.
2. Z zastrzeżeniem dalszych postanowień odpowiedzialność TUV PZUW powstaje jeżeli spełnione są łącznie następujące przesłanki:
 - 1) przerwa lub zakłócenie prowadzonej przez Ubezpieczonego działalności gospodarczej powstała na skutek szkody w mieniu zaistniałej w miejscu ubezpieczenia i w okresie ubezpieczenia w następstwie zajścia zdarzenia losowego,
 - 2) szkoda w mieniu, o której mowa w pkt. 1 objęta jest w chwili jej powstania zakresem ubezpieczenia na podstawie zawartej umowy ubezpieczenia mienia (niezależnie od wysokości franszyzy redukcyjnej wskazanej w umowie ubezpieczenia mienia).
 3. Kosztami objętymi ochroną ubezpieczeniową są w szczególności udokumentowane fakturami:
 - 1) koszty przeniesienia mienia do innej lokalizacji,
 - 2) koszty użytkowania zastępczych pomieszczeń,
 - 3) koszty użytkowania zastępczych maszyn i urządzeń,
 - 4) koszty dodatkowego zatrudnienia/ nadgodzin,
 - 5) koszty poinformowania dostawców i klientów o zmianie lokalizacji.
 4. TUV PZUW ponosi odpowiedzialność za dodatkowe koszty działalności do kwoty limitu odpowiedzialności w wysokości określonej w dokumencie ubezpieczenia w zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
 5. Franszyza redukcyjna potrącana z każdego odszkodowania wynosi:
 - 1) określoną w dokumencie ubezpieczenia liczbę dni dla proporcjonalnych kosztów dodatkowych (koszty ponoszone stale w równej lub zbliżonej wysokości przez cały czas trwania okresu odszkodowawczego) – wysokość franszyzy redukcyjnej będzie ustalana na podstawie iloczynu średniej dziennej wysokości kosztów proporcjonalnych w okresie odszkodowawczym oraz określonej w umowie ubezpieczenia liczbie dni (za dzień uważa się dzień roboczy dla danego Ubezpieczającego),
 - 2) określoną w dokumencie ubezpieczenia kwotę w zł dla nieproporcjonalnych kosztów dodatkowych (koszty ponoszone jednorazowo).
 6. Ubezpieczony ma obowiązek prowadzić księgi rachunkowe zgodnie z obowiązującymi przepisami, a w szczególności ustawy o rachunkowości z 29 września 1994 r. (Dz. U. z 2002r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.) oraz w taki sposób przechowywać i chronić dokumentację finansową aby zminimalizować ryzyko jej zniszczenia albo zagubienia.
 7. TUV PZUW nie ponosi odpowiedzialności za dodatkowe koszty bezpośrednio lub pośrednio spowodowane lub zwiększone:
 - 1) szkodą w mieniu, za którą TUV PZUW nie ponosi odpowiedzialności na podstawie umowy ubezpieczenia mienia,
 - 2) decyzją właściwych władz lub organów, która opóźnia lub uniemożliwia odbudowę lub odtworzenie zniszczonego mienia lub dalsze prowadzenie działalności gospodarczej przez Ubezpieczonego ,
 - 3) brakiem wystarczających środków u Ubezpieczonego niezbędnych do odbudowy odtworzenia lub naprawy zniszczonego mienia w jak najszybszym trybie, także w przypadku gdy wynika to z ograniczenia odszkodowania na podstawie umowy ubezpieczenia mienia (w tym w wyniku niedoubezpieczenia),

- 4) innowacjami i ulepszeniami wprowadzonymi w trakcie odbudowy, odtworzenia lub naprawy zniszczonego mienia,
 - 5) nieuzasadnioną zwłoką w podjęciu przez Ubezpieczonego wszelkich możliwych czynności w celu przywrócenia przerwanej lub zakłóconej działalności gospodarczej,
 - 6) szkodą w mieniu objętą ochroną ubezpieczeniową na podstawie klauzul dodatkowych lub postanowień dodatkowych lub odmiennych do ogólnych warunków ubezpieczeń,
 - 7) przepięciem spowodowanym wyładowaniem atmosferycznym,
 - 8) niemożnością ściągnięcia należności w tym wskutek zniszczenia, uszkodzenia, utraty dokumentacji, danych, nośników danych,
 - 9) utratą danych lub nośników danych,
 - 10) karami, grzywnami i odszkodowaniami, do których zapłaty Ubezpieczony będzie zobowiązany w przypadku nie wywiązania się z zobowiązań na skutek zaistniałej szkody w mieniu.
8. Składka z tytułu niniejszej klauzuli określona jest w dokumencie ubezpieczenia.

7) KLAUZULA Nr 7

KLAUZULA UBEZPIECZENIA MIENIA PODCZAS TRANSPORTU

Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia i innych postanowień umowy ubezpieczenia, ustala się, że:

1. TUV PZUW obejmuje ochroną ubezpieczeniową maszyny, urządzenia i wyposażenie oraz niskocenne składniki majątku stanowiące własność Ubezpieczonego lub Ubezpieczającego bądź będące w ich posiadaniu na podstawie tytułu prawnego od szkód powstałych w tym mieniu podczas transportu na terenie RP. Ochrona ubezpieczeniowa dotyczy wyłącznie transportów, które spełniają łącznie następujące kryteria:
 - 1) transport wykonywany jest pomiędzy lokalizacjami, w których Ubezpieczony lub Ubezpieczający prowadzi działalność,
 - 2) transport wykonywany jest przez Ubezpieczonego lub Ubezpieczającego lub osoby, za które ponoszą oni odpowiedzialność,
 - 3) transport wykonywany jest przy użyciu środka transportu stanowiącego własność Ubezpieczonego lub Ubezpieczającego bądź będącego w ich posiadaniu na podstawie tytułu prawnego.
2. Ubezpieczeniem nie są objęte jakiegokolwiek szkody powstałe podczas lub w związku z transportem dokonywanym przez osoby trzecie na podstawie jakichkolwiek umów cywilnoprawnych, w szczególności umów przewozowych, spedycyjnych lub umów o świadczenie usług logistycznych.
3. Zakres ubezpieczenia obejmuje szkody powstałe wskutek następujących zdarzeń losowych:
 - 5) pożar, bezpośrednie uderzenie pioruna, eksplozja, upadek statku powietrznego, huragan, deszcz nawalny, powódź, grad, lawina, trzęsienie ziemi, osuwanie i zapadanie się ziemi, uderzenie pojazdu, huk ponaddzwiękowy, dym i sadza, upadek drzew, budynków lub budowli;
 - 6) wypadek, jakiemu uległ środek transportu.
4. Za początek transportu uważa się moment rozpoczęcia załadunku ubezpieczonego mienia, a za koniec transportu – moment zakończenia wyładunku w miejscu docelowym. Szkody powstałe w wyniku zdarzeń losowych wskazanych w pkt. 3 mających miejsce podczas załadunku i rozładunku mienia są objęte ubezpieczeniem.
5. Ochroną ubezpieczeniową TUV PZUW nie są objęte szkody:
 - 1) powstałe wskutek niewłaściwego załadowania lub oznakowania, opakowania niezgodnego z obowiązującymi normami lub zwyczajami bądź jego braku, jak również wskutek obciążenia

- środka transportu ponad dopuszczalna ładowność;
- 2) powstałe wskutek nieprawidłowego zamocowania lub rozmieszczenia ładunku w pojeździe;
 - 3) powstałe wskutek nieprzystosowania danego środka transportu do specyfiki i właściwości przewożonego w nim mienia;
 - 4) powstałe wskutek wady ukrytej przewożonego mienia, naturalnego ubytku wagi, ilości lub objętości;
 - 5) powstałe wskutek złego stanu technicznego środka transportu;
 - 6) powstałe w wyniku nietrzeźwości, stanu po użyciu alkoholu lub odurzenia narkotykami lub innymi podobnie działającymi substancjami osoby kierującej środkiem transportu lub użycia przez tę osobę środków farmaceutycznych lub leków po użyciu, których przeciwwskazane jest kierowanie pojazdami;
 - 7) powstałe podczas przewozu mienia w ramach transportu dokonywanego w obrębie tej samej nieruchomości (posesji).
6. Ponadto ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje transportu:
- 1) obrazów i wszelkich innych dzieł sztuki;
 - 2) mienia załadowanego w stanie uszkodzonym i zdekompletowanym.
7. Limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia określony jest w dokumencie ubezpieczenia.
8. Składka z tytułu niniejszej klauzuli oraz franszyza redukcyjna określone są w dokumencie ubezpieczenia.

**8) KLAUZULA Nr 8
KLAUZULA AUTOMATYCZNEGO UBEZPIECZENIA NOWEGO MIENIA**

1. Z zachowaniem pozostałych, nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia i innych postanowień umowy ubezpieczenia, ustala się, że:
 - 1) nowo nabyte środki trwałe spełniające warunki objęcia ubezpieczeniem zgodnie z umową ubezpieczenia,
 - 2) wzrost wartości przedmiotu ubezpieczenia stanowiącego środki trwałe - wskutek dokonanych inwestycji,zostają objęte automatyczną ochroną ubezpieczeniową w zakresie i na zasadach określonych w umowie ubezpieczenia, od chwili objęcia ich w posiadanie przez Ubezpieczonego a w przypadku wzrostu środków trwałych w skutek dokonanych inwestycji od chwili ukończenia prac modernizacyjnych (inwestycji). Automatyczna ochrona ubezpieczeniowa odnosi się wyłącznie do miejsc ubezpieczenia wskazanych w umowie ubezpieczenia. Objęcie w posiadanie nowych środków trwałych przez Ubezpieczonego lub wzrost wartości środków trwałych powinno być potwierdzone dokumentem np. fakturą zakupu lub protokołem zdawczo – odbiorczym. Ochroną ubezpieczeniową nie jest objęte mienie podczas załadunku, transportu, rozładunku oraz prac budowlano-montażowych (w tym prób i testów).
2. Ubezpieczający lub Ubezpieczony zobowiązany jest zgłosić zwiększenie sumy ubezpieczenia w terminie do 20 dni po zakończeniu każdego półrocza okresu ubezpieczenia.

3. Odpowiedzialność T UW PZUW w stosunku do automatycznie ubezpieczonego na mocy niniejszej klauzuli mienia ograniczona jest do wysokości limitu określonego w dokumencie ubezpieczenia.
4. Nowo nabyte środki trwałe oraz inwestycje, których łączna suma ubezpieczenia przekracza przyjęty w klauzuli limit, mogą być ubezpieczone na zasadach określonych w ogólnych warunkach ubezpieczenia.
5. Dopłata składki wynikającej z rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej następuje na następujących zasadach: Ubezpieczający jest zobowiązany zapłacić składkę za okres świadczonej ochrony ubezpieczeniowej w terminie 30 dni po zakończeniu każdego półrocza okresu ubezpieczenia. Składka będzie naliczona od wzrostu sumy ubezpieczenia w danym okresie półrocznym i 50% wysokości stawki rocznej.
6. W przypadku, gdy w okresie ubezpieczenia suma ubezpieczenia mienia ulegnie zmniejszeniu wskutek jego zbycia, rozbiórki bądź zezłomowania, T UW PZUW dokona rozliczenia składki na zasadach określonych w ust. 5.

9) KLAUZULA Nr 9

KLAUZULA UBEZPIECZENIA DROBNYCH ROBÓT BUDOWLANYCH

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia i innych postanowień umowy ubezpieczenia, ustala się, że zakres ubezpieczenia zostaje rozszerzony o szkody powstałe w związku z prowadzeniem w miejscu ubezpieczenia:
 - 1) prac ziemnych;
 - 2) robót budowlanych, na które zgodnie z prawem budowlanym wymagane jest pozwolenie na budowę oraz z zastrzeżeniem, że ich realizacja nie wiąże się z naruszeniem konstrukcji nośnej budynku/budowli lub konstrukcji dachu,
pod warunkiem, że roboty prowadzone są przez lub na zlecenie Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego w obiektach oddanych do użytkowania/ eksploatacji.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje ryzyka wskazane w umowie ubezpieczenia i udzielana jest dla:
 - 1) mienia będącego przedmiotem robót budowlanych – do limitu określonego w dokumencie ubezpieczenia w zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia, który obejmuje wartość mienia będącego przedmiotem robót budowlanych oraz koszt ich wykonania;
 - 2) w pozostałym mieniu stanowiącym przedmiot ubezpieczenia – do pełnej sumy ubezpieczenia.
3. T UW PZUW może objąć ochroną na podstawie niniejszej klauzuli szkody powstałe w związku z prowadzeniem robót budowlanych, gdy łączna wartość tych robót w okresie ubezpieczenia nie przekracza wskazanego powyżej limitu odpowiedzialności.
4. W przypadku prowadzenia prac niebezpiecznych pożarowo Ubezpieczający zobowiązany jest do stosowania instrukcji prowadzenia prac niebezpiecznych pożarowo.
5. Składka z tytułu niniejszej klauzuli oraz franszyza redukcyjna określone są w dokumencie ubezpieczenia.

10) KLAUZULA NR 10

KLAUZULA KATASTROFY BUDOWLANEJ

1. Z zachowaniem pozostałych nie zmienionych niniejszą klauzulą postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia i innych postanowień umowy ubezpieczenia, ustala się, że ochroną ubezpieczeniową objęte zostają szkody powstałe w wyniku katastrofy budowlanej rozumianej jako samoistne,

- niezamierzone i gwałtowne zawalenie się całości bądź części obiektu niezależnie od przyczyny pierwotnej.
2. Poza pozostałymi nie zmienionymi niniejszą klauzulą wyłączeniami określonymi w ogólnych warunkach ubezpieczenia i umowie ubezpieczenia, niniejsza klauzula nie obejmuje szkód w obiektach:
 - których wiek przekracza 50 lat;
 - nie posiadających odbioru końcowego robót dokonanego przez organ nadzoru budowlanego;
 - tymczasowych bądź dopuszczonych tymczasowo do użytkowania;
 - użytkowanych niezgodnie z przeznaczeniem.
 3. Limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia określony jest w dokumencie ubezpieczenia.
 4. Franszyza redukcyjna : 10% wartości szkody, nie mniej niż 1000 zł.
 5. Składka z tytułu niniejszej klauzuli określona jest w dokumencie ubezpieczenia.

11) KLAUZULA Nr 11 KLAUZULA SZKÓD MECHANICZNYCH

Z zastrzeżeniem pozostałych, nie zmienionych niniejszą klauzulą, postanowień umowy ubezpieczenia oraz ogólnych warunków ubezpieczenia, uzgadnia się co następuje:

1. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje dodatkowo maszyny, urządzenia, aparaty od szkód mechanicznych spowodowanych :
 - 1) działaniem człowieka;
 - 2) wadami produkcyjnymi;
 - 3) przyczynami eksploatacyjnymi.
2. Za szkody spowodowane:
 - 1) działaniem człowieka - uważa się szkody powstałe wskutek nieumyślnego błędu uprawnionych do obsługi osób oraz umyślnego uszkodzenia (zniszczenia) przez osoby trzecie,
 - 2) wadami produkcyjnymi - uważa się szkody powstałe w wyniku błędów w projektowaniu lub konstrukcji, wadliwego materiału oraz wad i usterek fabrycznych nie wykrytych podczas wykonania maszyny lub zamontowania jej na stanowisku pracy,
 - 3) przyczynami eksploatacyjnymi - uważa się niezawinione przez obsługę szkody eksploatacyjne polegające na uszkodzeniu lub zniszczeniu elementów maszyny przez zjawiska fizyczne, np. siły odśrodkowe, wzrost ciśnienia, eksplozję lub implozję, przegrzanie oraz wadliwe działanie urządzeń: sterujących, zabezpieczających, sygnalizacyjno-pomiarowych, itp.
3. Ubezpieczeniem nie są objęte szkody :
 - 1) w maszynach, urządzeniach i aparatach technicznych zamontowanych pod ziemią, związanych bezpośrednio z produkcją wydobywczą (kopalnictwem węgla kamiennego, brunatnego, soli, ropy naftowej, gazu ziemnego, rud żelaza i metali nieżelaznych);
 - 2) w częściach i materiałach, które ulegają szybkiemu zużyciu lub z uwagi na swoje specyficzne funkcje podlegają okresowej wymianie w ramach konserwacji;
 - 3) w czasie naprawy dokonywanej przez zewnętrzne służby techniczne;
 - 4) będące następstwem naturalnego zużycia wskutek eksploatacji maszyny;
 - 5) w okresie gwarancyjnym, pokrywane przez producenta lub przez zewnętrzny warsztat

- naprawczy;
- 6) spowodowane wadami bądź usterkami ujawnionymi przed zawarciem ubezpieczenia;
 - 7) o charakterze estetycznym, w tym zarysowania, zadrapania powierzchni, wgniecenia, obtłuczenia;
 - 8) wynikające z wszelkich pośrednich i utraconych korzyści;
 - 9) w postaci utraty zysku.
4. Niniejsza klauzula ma zastosowanie wyłącznie do maszyn, urządzeń i aparatów wykorzystywanych w działalności handlowej i usługowej.
 5. Limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia określony jest w dokumencie ubezpieczenia i nie może być wyższy niż 100.000 zł.
 6. Składka z tytułu niniejszej klauzuli oraz franszyza redukcyjna określone są w dokumencie ubezpieczenia.

12) KLAUZULA Nr 12
KLAUZULA SZKÓD ELEKTRYCZNYCH

Z zastrzeżeniem pozostałych, nie zmienionych niniejszą klauzulą, postanowień umowy ubezpieczenia oraz ogólnych warunków ubezpieczenia, uzgadnia się co następuje:

1. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje dodatkowo maszyny, urządzenia, aparaty, instalacje elektryczne od szkód spowodowanych niewłaściwym działaniem prądu elektrycznego, w szczególności powstałych w wyniku zwarcia uszkodzenia izolacji, nadmiernego wzrostu lub obniżenia napięcia, przegrzania, okopcenia, itp.
2. Poza wyłączeniami odpowiedzialności określonymi w umowie ubezpieczenia oraz / lub w ogólnych warunkach ubezpieczenia, ubezpieczeniem nie są objęte szkody :
 - 1) mechaniczne, chyba że powstały w następstwie szkody elektrycznej,
 - 2) w okresie gwarancyjnym, pokrywane przez producenta lub przez zewnętrzny warsztat naprawczy,
 - 3) w czasie naprawy oraz podczas prób dokonywanych na maszynach elektrycznych (na przebicie izolacji, na obciążenie, na nagrzewanie się maszyny, itp.) z wyjątkiem prób dokonywanych w związku z okresowymi badaniami eksploatacyjnymi (ogłędzinami i przeglądami),
 - 4) we wszelkiego rodzaju miernikach (woltomierzach, amperomierzach, indykatorach, itp.) i licznikach,
 - 5) we wszelkiego rodzaju bezpiecznikach elektrycznych, stycznikach i odgromnikach oraz żarówkach, grzejnikach, lampach itp.,
 - 6) w maszynach elektrycznych, w których - w okresie bezpośrednio poprzedzającym szkodę - nie przeprowadzono okresowego badania eksploatacyjnego (ogłędzin i przeglądu) stosownie do obowiązujących przepisów lub konserwacji,
 - 7) w elektroenergetycznych liniach przesyłowych.
3. Niniejsza klauzula ma zastosowanie wyłącznie do maszyn, urządzeń, aparatów i instalacji elektrycznych wykorzystywanych w działalności handlowej i usługowej.
4. Limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia określony jest w

- dokumencie ubezpieczenia i nie może być wyższy niż 100.000 zł.
5. Składka z tytułu niniejszej klauzuli oraz fransyza redukcyjna określone są w dokumencie ubezpieczenia.